

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Θ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1960 | ΑΡΙΘ. 6

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Ο ΑΣΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

Ὁ ἄσματικός πλοῦτος τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, δημιουργηθεὶς κυρίως διὰ τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας τοῦ εἰκοσιτετραώρου καὶ ἰδίως τῆς ἀκολουθίας τοῦ Ὁρθρου, περιλαμβάνει ἀξιολογώτατα ὕμνογραφικὰ κείμενα.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἄσματικοῦ τούτου πλοῦτου ἀνάγεται εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην λειτουργικὴν προᾶξιν τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὴν ὁποίαν, κατὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα, ἐχρησιμοποιοῦντο πολλοὶ «ὕμνοι καὶ ἀντίφωνα», ὡς μαρτυρεῖ τὸ Ὀδοιπορικὸν τῆς Αἰθερίας (δ' αἰών). Τὰ ἄσματα γενικῶς, κατ' ἀρχάς, ἦσαν ἀπλῆ ψαλμωδία καὶ ὀρθμικὰ «ἐφύμνια» καὶ «ἐπιφωνήσεις», τὰς ὁποίας εἰ πιστοὶ ἔψαλλον ὡς «ὑπακοήν» εἰς τὰ ἐνδιάμεσα τῶν ψαλμικῶν στίχων. Σὺν τῷ χρόνῳ προσετέθησαν εἰς ἀλληλοδιάδοχα στάδια στιχηρὰ τροπάρια (σύντομα ἄσματα), καθίσματα, τροπάρια εἰς ᾠδὰς, τροπάρια προφητειῶν κ.λ.π. Βραδύτερον εἰ κανόνες ἐξετόπισαν τοὺς παλαιότερους ὕμνους καὶ τὰ κοντάκια.

*

Αἰ μέχρι τοῦδε ἔρηναι καὶ ἡ περαιτέρω μελέτη τῶν παλαιῶν χειρογράφων ἀποδεικνύουν, ὅτι πρὸς διαμόρφωσιν τοῦ ἄσματικοῦ πλοῦτου τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς τὰ μέγιστα συνετέλεσαν μεγάλαι ἐκκλησιαστικαὶ προσωπικότητες καὶ διάσημοι ὕμνογράφοι καὶ μελωδοί, οἱ ὁποῖοι, «χρηματίσαντες μεγάλοι διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας» καὶ κατέχοντες «περίοπτον θέσιν ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς ἱερᾶς, ἀλλὰ καὶ τῆς θύραθεν Λογοτεχνίας», τοποθετοῦνται «εἰς τὸ κέντρον τοῦ μουσειακοῦ Πανθέου τῆς Πατερικῆς καὶ Ἐκκλησιαστικῆς Γραμματολογίας».

Ἐν πρώτοις πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν, ὅτι εἰς παλαιούς κώδικας σώζονται περιφρημα κοντάκια τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ (α' ἡμισὺν 5' αἰῶνος), ἐκ τῶν ὁποίων σώζονται μόνον σπαράγματα εἰς τὰς ἰσχυρῆσας ἀκολουθίας τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς.

Ἀξιόλογα ἔπειτα εἶναι τὰ ὑπὸ τοῦ Σωφρονίου, πατριάρχου Ἱεροσολύμων (ζ' αἰὼν) γραφέντα ἰδιόμελα (Σάββατον Ε' Ἑβδομάδος, Κυριακὴ Βαῖων, Μ. Δευτέρα, Μ. Τρίτη, Μ. Πέμπτη, Μ. Παρασκευή).

Θαυμάσια ἐπίσης εἶναι τὰ ἄσματα, τὰ ὁποῖα ἔγραψεν ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος Κρήτης Ἀνδρέας ὁ Ἱεροσολυμίτης (ζ'-η' αἰών). Οὕτως, ἐκτὸς τοῦ θαυμασίου Μεγάλου Κανόνος, εἰς τὸν Ἀνδρέαν ἀποδίδονται ὁ κανὼν τῆς ἐσπέρας τῆς Παρασκευῆς πρὸ τῶν Βαῖων, τὰ Τριώδια εἰς τὸ Ἀπόδειπνον τῆς Κυριακῆς τῶν Βαῖων, τῆς Μ. Δευτέρας, Μ. Τρίτης καὶ Μ. Τετάρτης κ.ἄ.

Ἐξαιρέτα ὡσαύτως εἶναι τὰ ἄσματα τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ (ζ'-η' αἰών). Οὗτος, ἐκτὸς τῶν εἰρμῶν πολλῶν κανόνων, συνέθεσε τὸν ψαλλόμενον κατὰ τὴν Παρασκευὴν τῆς Ἀ' ἑβδομάδος τῶν νηστεϊῶν κανὼνα τοῦ ἁγ. Θεοδώρου, τὰ ἰδιόμελα τῶν αἰνῶν τοῦ Σαββάτου τοῦ Λαζάρου, τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς Κυριακῆς τῶν Βαῖων, τῶν πλείστων αἰνῶν τῆς Μ. Ἑβδομάδος, πολλὰ τῶν Θεοτοκίων κ.ο.κ.

Σημαντικῶς συνετέλεσεν εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ ἁσματικοῦ πλούτου τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καὶ ὁ Κοσμᾶς Μαΐουμᾶ (η' αἰών). Οὗτος ἀναφέρεται ὡς γράφας εἰρμούς εἰς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς Μ. ἑβδομάδος, ὡς καὶ Τριώδιον εἰς τὴν Μ. Δευτέραν, Διώδιον εἰς τὴν Μ. Τρίτην, Τριώδια εἰς τὴν Μ. Τετάρτην καὶ Μ. Παρασκευὴν, Τετραώδιον εἰς τὸ Μέγα Σάββατον, περιλαμβάνον τὴν ς', ζ', η' καὶ θ' ὥδην. Εἰς τὸ Τετραώδιον τοῦτο πιθανῶς ὁ ἐπίσκοπος Ὑδροῦντος Μάρκος προσέθεσε τὰς τέσσαρας πρώτας ὥδας, διὰ τὰ ἀποτελεσθῆ τοιοντοτρόπως πλήρης κανὼν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου. Διὰ τὴν Μεγάλην Πέμπτην ὁ Κοσμᾶς ἔγραψε πλήρη κανόνα, παραλείπων μόνον τὴν β' ὥδην, τὴν ὁποίαν ὁμοῦς προσέθεσεν ὁ Θεοφάνης ὁ Γραπτός. Ὁ Κοσμᾶς ἔγραψε καὶ ἰδιόμελα στιχηρὰ εἰς τοὺς αἶνους τῆς Μ. Δευτέρας, Μ. Τρίτης καὶ Μεγάλης Τετάρτης.

Λίαν κατασκευατικὰ εἶναι τὰ ἰδιόμελα, ἅτινα συνέθεσεν ὁ Στέφανος Σαββαίτης ἢ Ἀγιοπολίτης (η' αἰών) διὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ε' Ἑβδομάδος καὶ τὸ Σάββατον τοῦ Λαζάρου.

Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Ἡλίας (η' αἰών) ἔγραψε, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὸν κανόνα τῆς Δ' Κυριακῆς περὶ τοῦ πεσόντος εἰς τοὺς ληστὰς καὶ δυὸ στιχηρὰ τῆς Κυριακῆς τῶν Βαῖων. Ἐπίσης εἰς τοὺς πατριάρχας Κωνσταντινουπόλεως Γερμανὸν (η' αἰών) καὶ Ταράσιον (η'-θ' αἰών) ἀποδίδονται ἰδιόμελά τινα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς.

Κατὰ τὸν θ' αἰῶνα συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἁσματικοῦ κύκλου τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ὁ Θεόδωρος Στουδίτης. Εἰς αὐτὸν λ.χ. ἀποδίδονται πλήρης κανὼν εἰς τὴν Γ' Κυριακῇ, τὰ Τριώδια εἰς τὰς καθημερινὰς ἐκάστης ἑβδομάδος τῆς Τεσσαρακοστῆς, τὰ τέσσαρα Τετραώδια εἰς τὰ Σάββατα τῆς Β', Γ', Δ' καὶ Ε' ἑβδομάδος, τὰ προσόμοια στιχηρὰ καὶ τὰ καθίσματα ἐκάστης ἡμέρας τῆς Τεσσαρακοστῆς, τὰ ἰδιόμελα τῶν Αἰῶνων τῆς Μ. Πέμπτης κ.ἄ..

Ἄξια μνείας εἶναι καὶ τὰ ἅσματα τοῦ ἐκ Σικελίας διασήμου ὑμνογράφου Ἰωσήφ (θ' αἰὼν), ὁ ὁποῖος «συνέταξε κύκλον κανόνων ἀπὸ τῆς Δευτέρας τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῆς Τεσσαρακοστῆς μέχρι τοῦ Σαββάτου πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς. Διὰ τὰς ἡμέρας τῆς Τεσσαρακοστῆς, ἐξαιρέσει τῶν Σαββάτων, ὁ Ἰωσήφ ἔγραψε δυὸ σειρὰς Τριωδίων καὶ Στιχηρῶν». Εἰς τὸν ἰσχύοντα σήμερον ἁσματικὸν κύκλον τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς σφύζονται ἢ μία ἐξ αὐτῶν, ὡς καὶ τὰ Τετραώδια τῶν Σαββάτων.

Πρὸς δημιουργίαν τοῦ ἁσματικοῦ κύκλου τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς εἰργάσθη καὶ ὁ Λέων Στ' ὁ Σοφοῦς (θ' αἰὼν). Οὗτος συνέθεσε, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἰδιόμελά τινα τῆς Γ' Κυριακῆς, τῆς Παρασκευῆς πρὸ τῶν Βαίων, τοῦ Σαββάτου τοῦ Λαζάρου, τῆς Μεγάλης Τρίτης καὶ τῆς Μ. Παρασκευῆς.

Καὶ ὁ Θεοφάνης ὁ Γραπτὸς (η'-θ' αἰὼν), κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν χειρογράφων, συνέθεσεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, σειρὰν ἰδιομέλων τῆς Μ. Παρασκευῆς καὶ τοῦ Μ. Σαββάτου, κανόνας εἰς τὴν Κυριακῇ τῆς Ὁρθοδοξίας, εἰς τὴν Β' Κυριακῇ κ.ἄ.

Ἡ Κασσιανὴ (ἢ Κασσία ἢ Εἰκασία) (θ' αἰὼν), κατὰ τὰ στιχηράρια, συνέθεσε τὸ γνωστὸν στιχηρὸν δοξαστικὸν «Κύριε, ἢ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις..» τὸ ὁποῖον ὑπὸ τοῦ Τυπικοῦ τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως (1122) ἀποδίδεται εἰς τὸν Φώτιον. Ἡ Κασσιανὴ φαίνεται, ὅτι ἔγραψε τοὺς εἰρμονὸς τοῦ κανόνος τοῦ Μ. Σαββάτου, ὅστις ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ὑδροῦντος Μάρκου μέχρι τῆς ε' ᾠδῆς. Αἱ ὑπόλοιποι ᾠδαὶ εἶχον συντεθεῖν παλαιότερον, ὡς προείπομεν, ὑπὸ τοῦ Κοσμά.

Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Φιλόθεος (ιδ' αἰὼν) συνέταξε τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Ὁσαύτως ἀπὸ τοῦ ι' μέχρι τοῦ ιε' αἰῶνος πολλοὶ συνέθεσαν ἀνονύμως καθίσματα, στιχηρὰ, φωταγωγικὰ καὶ συχνότερον προσόμοια, τὰ ὁποῖα ἔμειναν ἀνεπίγραφα.

Ὡστε πᾶσαι αἱ χριστιανικαὶ γενεαί, μέχρι τοῦ ιε' αἰῶνος,

ΨΥΧΗΣ ΑΡΜΟΝΙΑ

Ἡ Βυζαντινὴ Μουσικὴ ἔχει συγκινήσει διὰ μέσου τῶν αἰώνων πολλοὺς ἐκ τῶν ἡμετέρων καὶ ξένων, οἱ ὁποῖοι διέπρεψαν εἰς τὰ γράμματα, τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας. Οὗτοι ὁμολογοῦν, ὅτι ἀνακαλύπτουν εἰς αὐτὴν «νέους καὶ πρωτοφανεῖς ὁρίζοντας μουσικοῦ κάλλους». Θὰ περιορισθῶμεν νὰ ἀναφέρωμεν ἐνδεικτικῶς ἀνὰ δύο μόνον νεωτέρους Εὐρωπαίους καὶ Ἕλληνας σοφοὺς. Οὕτως ὁ γνωστὸς βυζαντινολόγος Κάρολος Ντὴλ γράφων περὶ αὐτῆς διὰ μακρῶν, τὴν χαρακτηρίζει ὡς «ἄφθαστον», ὁ δὲ H. Alderfer ὡς «θησαυρὸν ἀνεκτιμήτου μελωδίας με ἀπιστεύτως ἁρμονίας», προσθέτων μάλιστα—εἰς τὸ βιβλίον του «Ἀγαπῶ τὴν Ἑλλάδα»—ὅτι «εἶναι πράγματι κάτι τὸ λεπτότατον καὶ ἀντιπροσωπεύει τὸν Χριστιανισμόν τῆς Ἀνατολῆς. . . Ὅταν τὴν ἀκούῃ κανεὶς εἰς τὸ πλαῖσιον ἐνὸς Βυζαντινοῦ Ναοῦ, εἶναι ἰδιαζόντως συγκινητικὴ καὶ ὠραία, ἐνίοτε δὲ ξεσποῦν ἀπίστευτοι ἁρμονίαι». Ἐξ ἄλλου ὁ πολὺς λέσβιος σοφὸς Δημ. Βερναδάκης εἰς τὸν περίφημον «Λόγον περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς κατ' ἐντολὴν

ἔπαιξαν ὅλον εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἁσματικοῦ κύκλου τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς. Ἀλλὰ τὰ διαρκῶς εἰσαγόμενα εἰς τὴν Μ. Τεσσαρακοστὴν νέα στοιχεῖα,—διερχόμενα διὰ τῆς χωνευτικῆς καμίνου τοῦ πάντοτε εἰς πνευματικῶν τελούντος καὶ ἀκτινοβολούντος ἀρχικοῦ πυρῆρος αὐτῆς, δηλαδὴ τῆς ἰδέας τῆς προπαρασκευῆς πρὸς ἄξιον ἔορτασμόν τοῦ Στανρωσίμου καὶ Ἀναστασίμου Πάσχα—, συνηγοῦντο ἁρμονικῶς μετ' αὐτῆς. Τὰ μεταγενεστέρως εἰσαχθέντα εἰς τὴν Μ. Τεσσαρακοστὴν ἄσματα, ὡς δημιουργηθέντα ὑπὸ ἐκλεκτῶν καὶ ἁγίων φυσιογνωμιῶν, οὐδόπως προσέκρουσαν εἰς τὴν παρορθόδοξον συνείδησιν, ἀλλὰ κατέστησαν ἀναπαλλοτριώτον κτήμα τῆς Ἐκκλησίας, νίοθετηθέντα καὶ βιωθέντα μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐπὶ ὀλοκλήρους ἑκατονταετηρίδας οὐ μόνον ὑπὸ τῆς συνειδήσεως τῆς «ἐρημίτιδος Ἐκκλησίας» τῶν μοναχῶν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς καθολικῆς συνειδήσεως «τοῦ πληρώματος ἢ τοῦ σώματος ὀλοκλήρου τῆς Ἐκκλησίας». Οἱ ὀρθόδοξοι πιστοὶ κατενόησαν, ὅτι τὰ ἄσματα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς εἶναι ἔκφρασις τῶν βιωμάτων τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος 15 ὀλοκλήρων αἰώνων.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Ὑφηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐκκλησιᾷ. Συλλόγον ἐκφωνηθέντα» τῷ 1875 καὶ δημοσιευθέντα ἐν τῇ «Νέα Ἡμέρα» Τεργέστης, τὴν χαρακτηρίζει ὡς «πλουσίαν καὶ πολυθέλητρον». Θὰ ἦτο μάλιστα εὐχῆς ἔργον ἐὰν ὁ ἱστορικός οὗτος λόγος, ὁ ὁποῖος ἔχει προσφρῶς χαρακτηρισθῆ ὡς «ὁ μέγας ἀπολογητικός τῆς Β.Μ.» ἀνετυπούτο πρὸς εὐρύτεραν κυκλοφορίαν καὶ συντριβὴν μερικῶν εἰδώλων. Αἱ βυζαντιναὶ μελωδίαὶ αἱ «σεμναί, μεγαλοπρεπῶς σεμναί», συνεκίνουν βαθύτατα καὶ τὸν ἐπίσης σεμνὸν ἐκεῖνον «Ἅγιον τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων» Ἀλέξ. Παπαδιαμάντην, ὥστε «να παραφρονῆ ἀπὸ ἡδονῆς ἄρρητον», ὅταν ἤκουεν ἢ ἔφαλλεν ὁ ἴδιος εἰς τὸν Ναῖσκον τοῦ Ἀγ. Ἐλισσαίου «τὰ τραγούδια τοῦ Θεοῦ», ὅπως ὠνόμαζε τὰ Ἐκκλησιαστικὰ τροπάρια (*).

Ἄλλ' ἢ Β.Μ. δὲν «κατακληεῖ» μόνον τὰ ὄντα καὶ δὲν κατανύσσει ἀπλῶς τὴν προσευχομένην ψυχὴν. Κατανύσσοισα παρηγορεῖ καὶ ἀναπαύει, φρονηματίζει καὶ οἰκοδομεῖ. Ὁ Παπαδιαμάντης πάλιν ἀφηγεῖται, ὅτι οἱ εὐλαβεῖς χριστιανοὶ τῆς Σκιαθῶν «ἤρχοντο κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς (τοῦ Δεκαπενταγούστου) νὰ εὐρωσι διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς προσευχῆς καὶ τοῦ ἱεροῦ ἄσματος ἀναψυχὴν καὶ παραμυθίαν». Μεγάλῃ πράγματι ἡ δύναμις τῆς ἱερᾶς μελωδίας. Ἡ προσευχητικὴ αὐτῇ Τέχνη συνδεδεμένη μὲ τὴν Ὁρθόδοξον λατρείαν, διαθερμαίνει τὸ θερησκευτικὸν συναίσθημα, κρατεῖ ἐν ἐγρηγόρσει τὴν ψυχὴν, δημιουργεῖ ζωηρὸν τὸν παλμὸν τῆς χριστιανικῆς εὐσεβείας καὶ πνευματικῆς ζωῆς, εἰς τὴν καλλιέργειαν

(*) Εἰς τι μουσικὸν χειρόγραφον, τὸ ὁποῖον «χειρ τοῦ διδασκάλου—Πρωτοψάλτου Στυλ. Μανρίδου» ἔγραψε, περιλαμβάνεται, σὺν ἄλλοις, καὶ τὸ ὑπέροχον Δοξαστικὸν τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου «Θεαρχίῳ νεύματι», ὅπερ, ὡς γνωστὸν, ψάλλεται ὀκτάηχον, ἐναλασσομένων καὶ τῶν 8 ἡχῶν εἰς τὰς ἰσαριθμοὺς στροφάς του. Εἰς τὸ περιθώριον σημειοῦνται σχετικῶς διὰ χειρὸς τοῦ λογίου ἡμωδοῦ καὶ διὰ γραμμάτων ἰδιούτων, κατὰ τὸ παλαιὸν ἔθος: «Τὸ Δοξαστικὸν τοῦτο μὲ συγκλονίζει, μὲ συνταράσσει μὲ τὴν ποιητικὴν του διάθεσιν καὶ μουσικότητά του καὶ γίνομαι ἐνθεὸς ἐκτελών τὸ μέλος του ἀπὸ τὸ στασίδι μου, παραλαβὸν τοῦτο ἀπὸ τοὺς διδῆλους μου Γ. Ραιδεστηρὸν καὶ Ἰ. Σαραντεκκλησιώτην». Ὁ γνωρίσας τὸν ἐξαιρετὸν τοῦτον ἐκτελεστήν ἐπιφανῆς συγγραφεὺς Πολύδ. Παπαχριστοδοῦλου ἔγραψε χαρακτηριστικῶς πρὸ ἐτών: «... Ὁ α' ἡχος, πὸν ἀρχίζει τὸ «Δόξα Πατρὶ», στὰ χεῖλη του γινόταν βάρβητος, τὸ λαρύγγι του φόρμιγγα. Καὶ ἀρχίζει μὲ καλλιτεχνικὴ διάθεσι νὰ ψάλλῃ βυθισμένος στὸ στασίδι του... Γινότανε ἐνθεὸς, θαυμαστός, ἀφραστός, ἀγγελικός. Μέσ' ἀπὸ τὸ ταπεινὸ του σῶμα, τὰ πνευμόνια του ἀνάπνεαν θεόπνευστα καὶ ἡ φωνὴ του γινόταν πολὺ μελωδική, γινότανε ἐντονη καὶ παλλόμενη, κουνουνιστή... Καὶ θαυμάσια μετέπιπτε ἀπὸ τὸν α' εἰς τὸν πλάγιον τοῦ α' καὶ ἀπὸ τοῦτον εἰς τὸν β'... Ἄνοιγε τοὺς ἐξαισιόους κρουνούς του ὁ γ' ἡχος... καὶ στὸ τέλος ἔφθανε πάλι στὸν α' ἡχο μὲ τὸ τέλος τῶν στροφῶν τοῦ Δοξαστικοῦ σὰν ἐπιδειξιώτατος ἀκροβάτης... μὲ τὴν ἴδια βᾶσι ἀπὸ ἡχο σὲ ἡχο...».

τῆς ὁποίας ἰδιαίτερος συμβάλλει. Οὕτω διὰ τοῦ ρυθμοῦ τῆς εἰσάγει ρυθμὸν καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ πιστοῦ. Διὰ τῆς γλυκείας ἁρμονίας ἀποκαθιστᾷ ἠθικὴν ἁρμονίαν εἰς τὸ ἐσωτερικόν μας κόσμον. Ἀποβαίνει «τεκμήριον τῆς ἁρμονίας τῶν ἐν τῇ ψυχῇ λογισμῶν», κατὰ τὸν Μ. Ἀθανάσιον. «Ἀπτέον ἄρα μουσικῆς εἰς κατακόσμησιν ἡθους καὶ καταστολήν», συνιστᾷ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ἀποβλέπων ἀκριβῶς εἰς τὴν ἠθοπλαστικὴν τῆς ἱερᾶς μουσικῆς μας δύναμιν. Ἐὰν δὲ εἶναι—καὶ εἶναι ἀσφαλῶς—ὀρθόν, τὸ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συγγραφέως, λεχθέν, ὅτι ὁ θεῖος Διδάσκαλος, Ἰησοῦς, ὡς ἄλλος Ὁ ρ φ ε ὶ ς «διὰ τῆς θείας ὠδῆς (τοῦ Ἐὐαγγελικοῦ κηρύγματος) τὰ ἀργαλέωτερα θηρία, τ ο ὺ ς ἄ ν θ ρ ὠ π ο υ ς ἔ τ ι θ ἄ σ σ ε υ σ ε (θανασία ἀπόδοσις τῆς βαθυτέρας ἐννοίας τῆς ἐν ταῖς ἀρχαίαις Κατακόμβαις συμβολικῆς παραστάσεως τοῦ Κυρίου ὡς μουσικοῦ Ὁρφέως ἐξημερώνοντος τὰ ἄγρια θηρία), πόσω τελεσφορώτερον ἀποβαίνει τοῦτο, ὅταν τὰ θεῖα «ρήματα τῆς ζωῆς» τὰ διὰ τῆς ποιήσεως λαβόντα τὴν μορφήν τῶν ἱερῶν ὕμνων τῆς Ὁρθοδοξίας μας, ἔχον καὶ τὴν κατάλληλον ἐπένδυσιν ὑψηλῆς μουσικῆς τέχνης, ὡς ἡ Βυζαντινὴ! Τότε ἀσχοῦν τὴν πλέον ἀκαταμάχητον ἔλξιν εἰς τὰς ψυχὰς. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ὁ ἱ. Χρυσόστομος τονίζει, ὅτι διὰ τῆς ψαλμωδίας «μᾶλλον πως ἐντυποῦνται ταῖς ψυχαῖς τὰ διδάγματα» τοῦ Ἐὐαγγελίου, καὶ προσθέτει συμπερασματικῶς: «Ἐὰν παιδεύσωμεν τὴν γλῶσσαν ψάλλειν, αἰσχυνθήσεται ἡ ψυχὴ, ταύτης ψαλλούσης, τάναντία βουλευομένη». Ἡ ἱ. μουσικὴ τῆς Ἐκκλησίας μας ἐπενεργεῖ τῷ ὄντι κατευναστικῶς εἰς τὴν ψυχὴν, ἐπιβάλλει σιγὴν εἰς τὰ πάθη, ἐξευγενίζει τὰ ἦθη. Ἐπιδοῦν λοιπὸν καὶ θετικῶς. Κινεῖ τὴν βούλησιν—ἀφοῦ προηγουμένως συγκινεῖ τὴν καρδίαν—εἰς κατόρθωσιν τῆς ἀρετῆς. Ἐκ τῶν εἴκοσι σπουδαίων ἰδιοτήτων, τὰς ὁποίας οἱ ἅγιοι Πατέρες ἀπέδιδον εἰς τὴν ἱ. μουσικὴν, ἀναφέρομεν ἐνταῦθα τινὰς μόνον: θέλγει τὸν Θεόν, φυγαδεύει τὸν διάβολον, προκαλεῖ τὴν λατρευτικὴν ἀνάτασιν, μεταδίδει τὴν ἀγάπην, ἐξαγνίζει τὰς ψυχὰς κλπ. Καὶ ὅπως παρατηρεῖ ὁ μέγας ἀνατόμος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς Ἱ. Χρυσόστομος, «διανίστησι τὰς ψυχὰς καὶ πτεροῖ καὶ τῆς γῆς ἀπαλλάττει καὶ τῶν τοῦ σώματος δεσμῶν ἀπολύει». Χαράσσει δηλ. μίαν ὑπεργήϊνον πορείαν πρὸς τὸν Οὐρανόν.

Κατὰ ταῦτα, ἡ Β.Μ., ἡ ὁποία, ὅπως ἐτονίσαμεν εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον τῆς παρουσίας σειρᾶς εἶναι μία ἀξία, ὑπηρετεῖ μίαν ὀ π ε ρ α ξ ί α ν ἣτοι τὸ πνεῦμα, τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον ἐξαγιάζει. Διότι καλλιεργεῖ καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀγίου. Προάγει τὴν Ὁρθόδοξον πνευματικότητα, δημιουργεῖ κλίμα ψυχικὸν κατάλληλον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν εὐαγγελικῶν ἀρετῶν, «καρπῶν τοῦ πνεύματος». Πράγματι ἐξαγνίζει καὶ ἐξαγιάζει τὸν ἄνθρωπον.

«Γίνεται καὶ ὁ ἄῤῃρ ἅγιος ἀπὸ τῆς ψαλμωδίας» ἔλεγεν ὁ Ἱ. Χρυσόστομος εἰς τὴν ὠραίαν ὁμιλίαν του «μετὰ τὸν σεισμόν». Καὶ μήπως σεισμοὺς ἐσωτερικοὺς εἰς τὸν ψυχικόν μας κόσμον, δηλ. κραδασμοὺς ἐντόνων ἁγίων συναισθημάτων καὶ μεταβολὰς θανμασίας — «ἀλλοιώσεις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου» — δὲν προκαλεῖ ὄχι σπανίως τὸ ἄκουσμά της; Ἐὰν ἡ μουσικὴ γενικῶς εἶναι ἡ γλῶσσα ἡ παγκόσμιος, τότε ἡ Β.Μ., ἐπιτραπήτω νὰ εἴπωμεν, θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἡ γλῶσσα τῶν ἁγίων. Ἐὰν ἡ κοσμικὴ μουσικὴ ὑπηρετῇ τὰς τρεῖς γνωστὰς πολιτιστικὰς ἀξίας τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ καλοῦ (ὠραίου) καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ἡ ἱερὰ μουσικὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δέον νὰ ὑπηρετῇ, πλὴν τούτων καὶ ὅλως ἰδιαίτερος, καὶ τὴν ἣν ὁ Χριστιανισμὸς προσέθεσεν ἀξίαν τοῦ ἁγίου. Διότι ὀδηγεῖ πρῶτα τὸν πιστὸν εἰς συνάντησιν τοῦ Ἁγίου. Συμβάλλει καὶ αὐτῇ, μὲ τὸν ἰδικὸν της τρόπον, εἰς «τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. 4, 12). Ἡ σεμνὴ Β. ὕμνωδία συνετέλεσε καὶ αὐτῇ οὐκ ὀλίγον εἰς τὸ νὰ ὑψωθῶν «νέφη» ἁγίων εἰς τὸν οὐρανόν, διὰ μέσον τῶν αἰῶνων ἀπὸ τὸ ἐργαστήριον αὐτὸ τῶν ἁγίων, δηλ. τὴν ἁγίαν μας Ἐκκλησίαν. Αὐτῇ (ἡ Β. ὕμνωδία) συνώδευσε τὴν ταπεινὴν των προσευχὴν, μεταστρέφουσα τὴν ψυχὴν πρὸς τὰς πηγὰς της. Αὐτῇ συνώδευσε τὴν ροὴν τῶν δακρύων τῶν ὁσίων, καὶ τῶν αἱμάτων τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ἰδρώτων τῶν κοινωνικῶν ἐργατῶν τῆς ἀγιωτάτης κατ' ἀνατολὰς Ἐκκλησίας, καὶ λοιπῶν ἡρώων καὶ ἡρωίδων τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης, τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ ὑπῆρξε μία φωτεινὴ δημιουργία.

Εἶναι, κατόπιν τούτου, «μουσικὴ τῶν νεκρῶν» ἢ τῶν ζώντων ἔντονος ζωῆ πνευματικῆ, καὶ οἰκοδομητικῆ εἰς Χριστὸν ἢ ἀθάνατος καὶ κατ' ἐξοχὴν πνευματικῆ αὐτῆ Τέχνη — ἡ ἁρμονία τῆς ψυχῆς;

Ἄλλ' ἡ Β.Μ. ὁμιλεῖ ὅλως ἰδιαίτερος εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων. Περὶ αὐτοῦ ὁμως εἰς τὸ προσεχές.

Πρωτοσ. ΧΡΥΣΟΣΤ. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

«Τὴν φαιδρὰν διανύοντες, τῶν Νηστειῶν εὐωχίαν βοῶμεν ἅπαντας διατήρησον ἐν εἰρήνῃ, Κύριε, πάσης τῆς μηχανίας τοῦ ἐχθροῦ ἑνσάμενος, καὶ ἀξίωσον ἡμᾶς ὡς ὑπεράγαθος, τὸν Σταυρόν σου τὸν σεπτόν, φόβῳ ἀσπάσασθαι, ὁ δι' αὐτοῦ τὰ ἐλέη σου, παρέχων τῇ Οἰκουμένῃ, μόνε Πολυέλεε».

(Κάθισμα εἰς τὸν Ὁρθρον τῆς Τετάρτης τῆς Γ' ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν).

ΑΔΕΛΦΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Δὲν θὰ σ' ἀφήσω νὰ βάλῃς πετραχῆλι ἀκόμη ἐπειδὴ εἶμαι καὶ πνευματικός. Θα ἤθελα νὰ σκεφθῆς καλλίτερα κάτι ποῦ σημειώνει ὁ Χριστός, τοῦ ὁποίου τὸ Σῶμα τῆς Ἀγάπης θὰ ἱερουργήσῃ, κάτι ποῦ τὸ λέγει γιὰ τοὺς πιστοὺς: «Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάκει μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τί κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ Θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.» Ματθ. ε', 23. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ πυκνώσω μὲ σωρείαν γραφικῶν χωρίων αὐτὸ τὸ θέμα. Εἶσαι, ἀδελφέ, ἄνθρωπος. Δὲν ξέρω ἂν, πρὶν γίνῃς Ἱερεὺς, ἔλυσεσ τίς τυχὸν ἔχθρες, ἂν ἔσβυσεσ κάθε πικρία, ἂν ἔδιωξῃς τὴ μνησικακία ποῦ εἶχεσ μέσα σου ἐναντίον κάποιου ποῦ σὲ ἠδίκησε. Ποῦ σὲ ἠδίκησε, τονίζω, γιὰτὶ δὲν γίνεται ἂν λόγος περὶ τοῦ ἂν σὺ ἠδίκησεσ ἕναν ἄλλον. Πάντως ὅμως δὲν πρέπει νὰ βάλῃς πετραχῆλι στὸ λαιμό σου, ἂν ὑπάρχῃ ἔχθρα μεταξύ σοῦ καὶ οἰουδήποτε Χριστιανοῦ. Ἄν μὲν σὲ ἀδίκησαν, σὺ πρῶτος καὶ καλλίτερος θὰ συχωρέσῃς κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰησοῦ. Ὅχι σὰν τὸ χωριάτικο συχώριο «Θεὸς συχρέσ' συχώρα με». Ἀλλὰ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς σου ποῦ πρέπει πρὸ παντὸς στὸ κεφάλαιο αὐτὸ νὰ εἶναι καρδιά τοῦ Ἰησοῦ. Φοβερὸ αὐτό! Κι' ὅμως τὴν καρδιά σου ζητεῖ ὁ Θεός. Καμμιὰ σκιά προσωπικοῦ πάθους, κανένα μικρορριζίδιον κακίας, καμμιὰ πικρία κατὰ τοῦ λογικοῦ προβάτου. Ἄν εἶναι ἄρρωστο, ἐσὺ καλεῖσαι νὰ τὸ θεραπεύσῃς. Δὲν θὰ λάβῃς ὑπ' ὄψιν σου τὸ κακὸ ποῦ τυχὸν μὲ λόγια, μὲ ἔργα, μικρὸ ἢ μεγάλο, σοῦ ἔκανε, τώρα μάλιστα ποῦ εἶσαι λειτουργὸς τοῦ Θεοῦ. Κι' ἂν ἀκόμη κάποιος ἔχῃ ἔχθρα ἐναντίον σου καὶ πάλιν δὲν θὰ βάλῃς πετραχῆλι. Πρέπει νὰ ἐξηγηθῆς, νὰ δώσῃς ἐξηγήσεις τιμίου ἀνθρώπου καλῶντας τον καὶ αὐτὸν νὰ εἰπῇ τί ἔχει μαζί σου. Πρέπει νὰ ξαστερῶσῃς τὴν προσωπική σου ὑπόθεσι ἀπὸ τῆς πλευρᾶς σου, νὰ βάλῃς σὲ τάξι τὴν ἀνωμαλία. Ἄν ὅμως παρὰ ταῦτα, ἐκεῖνος δὲν πειθεται, τότε ἄς κάμῃ καλά μὲ τὴν ψυχούλα του. Αὐτὸς φέρνει τὴν εὐθύνη. Ἐσὺ τότε εἶσαι ἀπηλλαγμένος ἀπὸ κάθε ἐνοχὴ καὶ ποιηὴ καὶ μπορεῖς μὲ καθαρὴ τὴ συνειδήσί σου νὰ προσέλθῃς στὸ Ναὸ τοῦ Κυρίου σου καὶ νὰ προσευχηθῆς καὶ γι' αὐτὸν σὰν Ἱερεὺς, σὰν ἀνώτερος πνευματικὸς ἄνθρωπος. Πρέπει νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν ψυχὴ σου ἀγαπητὰ αὐτὰ τὰ χωριάτικα πείσματα, αὐτοὶ οἱ ψωροεγωῖσμοι ποῦ μᾶς κάνουν καὶ γελοίους. Θα φύγῃ τὸ κακὸν πνεῦμα τῆς ἐκδικήσεως, ἡ ψυχικὴ μαυρίλα. Εἶσαι τώρα παπῶς. Καὶ παπῶς σημαίνει, εἶπαμε, μπαμπῶς μεταξύ ἄλλων. Καὶ πατέρας πνευματικὸς ποῦ πρέπει ἡ ψυχὴ του ν' ἀκτινοβολῇ σὰν τὸν ἥλιο,

νά θερμαίνῃ καὶ νά φωτίζῃ. "Όταν πρωταρχίζῃ ἡ Λειτουργία μετὰ «Εἰρηνικά» θυμῆσου πῶς οἱ δεήσεις αὐτὲς κέντρον ἔχουν τὸ πνεῦμα τῆς εἰρήνης. «Ἐν Εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν», λέμε. Ἔτσι δὲν γράφει ἡ Φυλλάδα; Αὐτὸ δὲν ἔψαλλες μελωδικὰ ἐσὺ ἢ ὁ Διάκονος; Ναι. Τί σοῦ λείπει αὐτὴ ἢ πρὸς τὸν Θεὸν δεήσεις; Νά δεηθῶμεν ἐν εἰρήνῃ. Ἀμέσως λοιπόν, καταλαβαίνεις, πῶς ἂν στήν ψυχὴ σου ἢ στήν ψυχὴ τοῦ ἐνοριτῆ σου ὑπάρχει ἔχθρα, ἐνῶ καὶ σὺ καὶ αὐτὸς βρίσκεσθε στὸν Ἱερὸ Ναό, ἐσὺ μὲν νά τελέσης τὸ Μυστήριον, νά κοινωνήσης κι' αὐτὸς δὲ νά κληθῇ ὑπὸ σοῦ ἐπίσης νά κοινωνήσῃ, τότε μᾶλλον κρῖμα ἐσθίετε καὶ πίνετε καὶ οἱ δυὸ σας. Τί Λειτουργία νά τελέσης ἐσὺ, καὶ τί ὠφέλεια προσδοκᾷ ὁ ἄλλος; Θ' ἀπαντήσης; Καλά, δὲν θά γίνῃ τὸ Μυστήριον τῆς Θεῆας Εὐχαριστίας ἂν δὲν τακτοποιηθοῦν τὰ ζητήματα αὐτά; Μὰ ἐγὼ δὲν σοῦ εἶπα αὐτό. Τὸ Μυστήριον θά γίνῃ. Ἀλλά, σὺ προσωπικῶς, κατὰ τί θά ὠφελθῆς ἀφοῦ δὲν διέλυσες τὰ πλέγματα τῆς ἔχθρας. Ἡ λειτουργία ὀλόκληρη στρέφεται γύρω ἀπὸ τὴν ἀγάπῃ, ἀπὸ τὴ συγγνώμῃ, ἀπὸ τὴν εἰρήνῃ καὶ τοῦτο ἐπεδιώξε καὶ ἐπιδιώκει ἡ Σταυρικὴ Θουσία τοῦ Χριστοῦ. Πῶς ἐσὺ, ὁ Ἱερούργος τῶν θείων Μυστηρίων, θά βγαίνῃς κάθε τόσο στήν ὠραία Πύλῃ μετὰ τὸ Σταυρὸ στὸ χέρι καὶ θά συνιστᾷς ἐν ὀνόματι τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Εἰρήνης σ' ὅλους τοὺς ἐκκλησιαζομένους τὴν εἰρήνῃ; «Εἰρήνῃ πᾶσι» λές, σ' ὅλους ἀνεξαιρέτως. Δὲν ξεχωρίζεις κανένα, οὔτε τὸν ἀντίδικό σου, ποῦ δὲν εἶναι ἐπὶ τέλους Σατανᾶς, ἀλλὰ λογικό σου πρόβατο; Ὁ ἄλλος ποῦ θά ξεύρῃ τὴν ἔχθρα σας θά σέ ἐλεεινολογῇ καὶ θά σιγοτραγουδάῃ τὸ γνωστὸ «Δάσκαλε ποῦ δίδασκες καὶ νόμο δὲν κρατοῦσες», κατὰ τὸν ἤχο τῆς ἑβδομάδος. Αὐτὰ τὰ γνωρίζεις καλλίτερα ἀπὸ μένα ποῦ σοῦ τὰ ὑπενθυμίζω. Καὶ εἶμαι ἀναγκασμένος ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα νά σοῦ εἰπῶ μεγάλες καὶ πικρὲς ἀλήθειες. Ὅτι ὑπάρχουν Ἱερεῖς ποῦ διατηροῦν ἀβυσσῶδες μῖσος κατὰ τῶν ἐνοριτῶν των ἐκείνων ποῦ τοὺς ἔφταιζαν ἴσως ὅταν ἦσαν λαϊκοὶ ἀκόμη. Καὶ ὑπάρχουν Ἱερεῖς ποῦ καταριῶνται σὰν τίς τρομερὲς μάγισσες ἀνθρώπους γι' αὐτὸν ἢ ἐκείνον τὸν λόγον, προσωπικῆς φύσεως. Κατάλαβες ἀδελφέ; Ἐρεῖς ποῦ Ἱερεῖς ὀδηγοῦν καὶ στὰ Δικαστήρια ἀκόμη τὰ πνευματικά τους τέχνα γιὰ ὑλικά ζητήματα καὶ φουντώνουν τὴν ἔχθρα σ' ὀλόκληρο τὸ συγγενολόγι τους; Θά εἰπῆς; Εἶναι τὰ φαινόμενα αὐτὰ σπάνια. Ἄκουσε ἐδῶ. Στὰ χωριά πρὸ παντὸς δὲν εἶναι σπάνια, ὅταν μάλιστα ὑπάρχουν προηγούμενα, ὅταν ὁ Ἱερεὺς ἦταν ἀκόμη λαϊκός. Πολλοὶ Ἱερεῖς, δυστυχῶς ἀκολουθοῦν τὴν νοοτροπία τοῦ κακοῦ χωριάτη. Δὲν εἶπα ὅλοι. Μιλῶ γιὰ πολλοὺς τέτοιους ποῦ ἔβαλαν μὲν τὸ ράσο, δὲν ἀπέβαλαν ὅμως τὸ κακό, αὐτὲς τίς μικρότητες, κάτι εὐτέλειες ἀπολιτίστου ἀνθρώπου. Γι' αὐτὸ καὶ παρατηροῦνται ἐκ-

δικήσεις κατά τρόπον πού κατασκανδαλίζονται οί πιστοί. Ἄς μὴ κατεβῶ σέ τέτοιες λεπτομέρειες, πού μονάχα τὸ πετραχῆλι μου πρέπει νὰ ξέρῃ. Μιλᾶω ἀορίστως νὰ δώσω στήν ψυχὴ σου ἀφορμὴ νὰ σκεφθῇ πολλὰ πράγματα γύρω ἀπὸ τὴ δική της, πρῶτιστως, σωτηρία καὶ ἔπειτα τῶν πιστῶν. Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ συντάξω κανένα συναξάριον γιατί χρειάζονται τότε οἱ δλόκληροι, γύρω ἀπὸ τὰ παπαδικὰ θέματα ἀν ἀσχοληθῇ κανεὶς. Τώρα ἐπαναλαμβάνω: Δὲν μπορεῖς νὰ λειτουργήσῃς ἀν ἔχῃς κάτι ἐναντίον ἐνὸς οἰουδήποτε ἢ ἀν ξέρῃς πῶς ἄλλος ἔχει κάτι ἐναντίον σου. Νὰ μισῆς τὸ Σατανᾶ καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ τὸ καταλαβαίνω. Νὰ ἀηδιάζῃς τὰ ἀμαρτήματά σου, ναί. Ἀλλὰ νὰ μισῆς ἢ νὰ κρατῆς στήν ψυχὴ σου καὶ τὴν ἐλαφρὰ ἔστω μνησικακία κατὰ τοῦ λογικοῦ σου προβάτου ἢ τοῦ ἀδελφοῦ σου, αὐτὸ εἶναι τρομερὸ καὶ νὰ τὸ σκεφθῇ κανεὶς. Πρόσεξε ἀδελφὲ γιατί Θεοῦ οὐ μνηστριζέται. Δὲν μπορεῖς ἐσὺ νὰ βάλῃς πετραχῆλι πού συμβολίζει τὸν πνευματικὸ σου ζυγὸ, καὶ τὰ χρυσάκια του τίς ψυχὲς τῶν χριστιανῶν σου πού κρέμονται ἀπὸ τὸν λαϊμόν σου. Ἔχεις Οἰκογένεια. Γυναῖκα καὶ παιδάκια. Ἔχεις ψυχὴ νὰ παραδώσῃς στὸ Θεὸ τῆς Ἀγάπης. Σήκωσε τὰ μάτια σου ψηλὰ στὸν Ἐσταυρωμένο καὶ θυμήσου τὰ τελευταῖα του λόγια ἐκεῖ: «Πάτερ, ἔλεγεν, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιούσι». Μόνον αὐτό; αἰ Ἄ φ ε ς α ὐ τ ο ῖ ς». Συχώρα τους. Τὸ ὄργανο τῆς ἀγάπης δὲν μπορεῖ νὰ μεταβληθῇ σὲ ὄργανο μίσους. Καὶ ὁ Ἰερουργὸς τῶν Μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, ἐπαναλαμβάνω, δὲν μπορεῖ νὰ βρίσκεται στήν ὑπηρεσία τοῦ Ἀντιχρίστου. Κι' αὐτὰ πού γράφω θὰ σοῦ δώσουν ἀφορμὴ νὰ προπαρασκευασθῆς καὶ γιὰ ἄλλους πειρασμούς, πού θὰ συναντήσῃς ἢ συναντᾷς. Ἄν μέχρις ὅτου γίνῃς παπᾶς, εἶχες τὸν ἑαυτὸ σου καὶ τὴν μικρὴ ἢ μεγάλη σου οἰκογένεια, τώρα ἔχεις δλόκληρη τὴν ἐνορία σου. Καὶ ξέρεις πολὺ καλὰ ἀπὸ ποιούς ἀποτελεῖται. Θὰ προκύβουν ζητήματα γιὰ σένα πού σκέπτεσαι νὰ ἱερωθῆς καὶ θὰ προέκυψαν γιὰ σένα πού ἱερώθηκες καὶ σὰν Κληρικὸς πλέον καλεῖσαι νὰ τὰ ἀντιμετωπίσῃς. Οἱ πειρασμοὶ σου ἐπομένως πολλαπλασιάζονται καὶ γιγαντώνονται. Καὶ θὰ εἶναι οἱ περισσότεροι προσωπικοὶ. Καὶ θὰ εἶναι καρφιά ἀναμμένα. Καὶ θὰ εἶναι πηχτὸς βόρβορος κατὰ σοῦ καὶ τῆς ὑπολήψεώς σου. Καὶ θὰ ἐμφανισθοῦν διαβολεῖς καὶ συκοφάντες καὶ ἄδικοι, ὅπως σοῦ ἔγραψα σὲ ἄλλο μου γράμμα, πού θὰ σὲ κυνηγήσουν χωρὶς δισταγμούς. Πρέπει νάχῃς τότε ἀτσάλινα νεῦρα, μεγάλη καρδιά σὰν τὸν ὠκεανό, θὰ πρέπει νὰ ἔχῃς ὑπομονὴ καὶ ἀντοχὴ γιὰ νὰ μὴ λυγίσῃς. Πρὸ παντὸς πρέπει νὰ ἔχῃς ἀγάπη τόσο πλατεῖα ὅσος εἶναι ὁ οὐρανός.

Λοιπὸν, ἄς διακόψουμε πρὸς στιγμὴν καὶ στὸ ἄλλο γράμμα τὰ ξαναλέμε.

Μὲ ἀγάπη Χριστοῦ Χ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ «ΦΙΛΟΘΕΟΝ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΝ»

ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΗ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΝΕΣΙΝ

‘Ο ἄνθρωπος στὶς κακὲς τοῦ πράξεις
ζητεῖ πάντα τοῦ νᾶχη καὶ συνένοχο.

Δὲν ξέρω, γιατί πάντα τοῦ σχεδὸν ὁ ἄνθρωπος θέλει νᾶχη, στὶς κακὲς τοῦ πράξεις, καὶ κάποιον ἄλλο σύντροφο καὶ συνένοχο; Καὶ μόνο σ’ ἐκεῖνες τὶς ἐνέργειες, πού ἢ συμμετοχὴ κι’ ἐνὸς τρίτου κάνει τὸν ἄλλο, ἢ νὰ στερηθῆ αὐτὸ πού λαχταρᾷ, ἢ καὶ νὰ τὸ χαρῆ λιγώτερο καὶ πιὸ περιορισμένα· εἴτε καὶ γιατί κάθε συνεργασία εἶναι ἀδύνατη, ἢ ἔχει, σὰν ἄμεση συνέπειά της, νὰ λιγοστέψῃ τὸ δικό του κέρδος, σ’ αὐτὲς μονάχα ἐπιδιώκει ὁ ἄνθρωπος νᾶναι μόνος τοῦ.

‘Ο φιλάργυρος, θέλει νᾶναι ὁ ἄλλος ἀνοικτοχέρης. ‘Ο ἀκατάδεκτος, θέλει τὸν ἄλλο ταπεινό. Κι’ αὐτὸς πού ἀγαπᾷ σὰν τρελλός, θέλει νᾶναι συγκρατημένοι καὶ φρόνιμοι οἱ ἄλλοι· καὶ ζηλεύει καὶ τὸ στενώτερό του ἀκόμα φίλο.

Σ’ ἐκεῖνα ὅμως τὰ πάθη, πού ἢ συμμετοχὴ κι’ ἐνὸς τρίτου οὔτε καταστρέφει, οὔτε καὶ μειώνει τὴν ἰδική του ἀπόλαυση, ὁ ἄνθρωπος θέλει νᾶχη κι’ ἓνα τρίτο συμμετοχο καὶ συνυπεύθυνο στὰ λάθη τοῦ καὶ στὶς παραλείψεις τοῦ· κι’ αἰσθάνεται χαρά, ὅταν βλέπῃ, πὼς τὸν μιμεῖται καὶ πὼς τὸν ἀκολουθεῖ.

Γιατί τάχα; Ἴσως γιατί νομίζει, πὼς ἢ ζημιὰ τοῦ γίνεται μικρότερη, ὅταν βλάπτεται μαζί τοῦ κι’ ἓνας ἄλλος; Ἡ ἐπειδὴ πιστεύει, πὼς γίνεται λιγώτερο φταίστης, ἂν πέσῃ μαζί τοῦ στὸ ἴδιο λάθος κι’ ἓνας ἄλλος; Γι’ αὐτὸ λοιπὸν καὶ τὸν σέρνει στὸν ἴδιο γκρεμό, γιατί νομίζει πὼς ἔτσι γίνεται τὸ πέσιμό τοῦ ἐλαφρότερο! Ἡ γιατί πιστεύει, πὼς ξεσκεπάζοντας κάποιον ἄλλον, κρύβει τὶς δικὲς τοῦ πομπές; Ἡ μήπως γιατί προσ-

δοκᾶ, πῶς θὰ καταπραύνη κάπως τὴν ὀργή τοῦ Θεοῦ, ἂν τοῦ παρουσιάσῃ κι' ἄλλον συνένοχο;

Ἄν κάνῃ τέτοιους λογαριασμούς, λαθεύει καὶ γελοιάται πέρα ὡς πέρα. Γιατὶ καὶ ἡ βλάβη τοῦ θᾶναι μεγαλύτερη· καὶ βαρύτερο τὸ πταῖσμά του· καὶ βαθύτερος ὁ γκρεμνός του· καὶ μεγαλύτερη ἡ ντροπή του· καὶ ἡ ἐνοχή του, ἀκόμη πῶς ἀξιοκατάκριτη καὶ περισσότερον ὑπεύθυνη. Τὸ ἀπόδειξεν αὐτὸ ἡ προμηθόρισσά μας, ὅταν «ἄπλωσε τὸ χέρι της κι' ἔφαγεν ἀπὸ τὸν καρπὸ, καὶ ὕστερα ἔδωκε καὶ στὸν ἄνδρα της, ποῦ ἦτανε κοντά της, κι' ἔφαγαν καὶ οἱ δύο τοὺς» (Γεν. Γ' 6).

Ἐφάγανε καὶ οἱ δύο. Καὶ ὅμως ἡ ἁμαρτία τῆς γυναίκας ἐπιάσθηκε γιὰ βαρύτερη. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, ἔπειτα ἀπὸ τὸ φίδι, καὶ πρώτη ἡ γυναίκα ἐπιτιμῆθηκε· καὶ σὲ τιμωρία αὐστηρότερη ὑπόβλήθηκε. (Γεν. Γ' 16). Καὶ ὁ Ἀπόστολος, συγκρίνοντάς τὸ λάθος τοῦ Ἀδάμ μ' ἐκεῖνο τῆς Εὕας, τὸ θεωρεῖ ἐλαφρότερο· «ὁ Ἀδάμ δὲν ἐξεγελάσθηκε» (Τιμόθ. β', 14'). Καὶ ὁ Σεβηριανός, κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον ἐξηγεῖ τὸ πρᾶγμα· «Ἡ ἐπιθυμία νὰ γίνῃ ἴση μὲ τὸ Θεό, ἐξεγέλασε τὴ γυναίκα· ἐκείνη ὅμως τὸν ἄνδρα της δὲν τὸν ἐξεγέλασε, ἀλλὰ τὸν ἔπεισε· καὶ τὸ μαρτυρεῖ ὁ θεῖος Παῦλος, ποῦ λέει, «ὁ Ἀδάμ δὲν ἐξαπατήθηκε».

Γιατί λοιπὸν καταδικάσθηκε; Νά! ποῦ βρίσκεται τὸ φοβερό της παράπτωμα. Ἡ γυναίκα ἔφαγε, ἀφοῦ ἐξεγελάσθηκε· κι' ἔπειτα, γιὰ νὰ μὴν κατακριθῆ μόνάχη της, ἔπεισε καὶ τὸν ἄνδρα της νὰ φάῃ. Δὲν τὸν ἐξαπάτησε λοιπὸν, ἀλλὰ τὸν ἔπεισε.

Συνείδησις εἶναι τὸ ἀνοιγμα τῶν ματιῶν τῆς ψυχῆς μας.

«Καὶ ἀνοιχθήκανε καὶ τῶν δύο τὰ μάτια, καὶ εἶδανε πῶς ἦτανε γυμνοί» (Γεν. Γ' 8).

Ὅπως ἐξηγοῦνε ὅλοι τοὺς οἱ θεῖοι Πατέρες, τὸ ἀνοιγμα τῶν ματιῶν τῶν πρωτόπλαστων, ἔπειτα ἀπὸ τὴ γεύση τοῦ ἀπαγορευμένου καρποῦ, δὲν ἦτανε τί-

ποτε ἄλλο, παρά ἡ συνείδηση πού ἀποκτήσανε, τῆς ἀμαρτίας πού ἐκάμανε καί τοῦ ξεπεσμοῦ των ἀπό τῆ δόξα πού ἀπολάμβαναν.

«Ἡ θεία Γραφή, λέγει ὁ Θεοδώρητος, μ' αὐτό τόν τρόπο, χαρακτηρίζει τὸ ζύπνημά τους ἔπειτα ἀπό τὴν ἀμαρτία· γιατί μόλις ἔκαμαν τὴν ἀμαρτία, ἀμέσως ἀφύπνισθηκεν ἡ συνείδησίς τους». Καί ὁ ἱερός Χρυσόστομος λέει· «Ὅταν ἀκούσης πὼς ἀνοίξανε τὰ μάτια τους, νὰ τὸ ἐξηγῆς ἔτσι· ὅτι ἀρχίσανε δηλαδή νὰ αἰσθάνωνται τὴ γύμνια τους, καί τὸν ξεπεσμό τους ἀπὸ τὸ μεγαλεῖο πού εἶχανε καί πού ἐχαίρονταν, προτοῦ νὰ γευθοῦνε τὸν καρπό».

Εἶναι εὐχάριστο, τὸ νὰ ἔχη ὁ ἀμαρτωλὸς τὴ συναίσθηση τῆς ἀμαρτίας του, ὅταν πέση σ' αὐτή. Καί εἶναι καλό, τὸ ὅτι οἱ Γενάρχες μας ἀνοίξανε ἀμέσως τὰ μάτια τους, ἀπὸ τὴ στιγμή πού γευθῆκανε τὸν ἀπαγορευμένο καρπό. Εὐχάριστο ἐπίσης εἶναι, ὅτι αἰσθανθήκανε πὼς εἶναι γυμνοὶ κι' ἐζήτησανε νὰ σκεπασθοῦνε. Καλὸ καί τὸ ὅτι ἀκούσανε τὴ φωνὴ τοῦ Κυρίου, πού περιδιάβαζε. Ὡραῖο εἶναι καί τὸ ὅτι ἐφοβηθήκανε κι' ἐκρυφθήκανε. Ὅπως εἶναι ἐπίσης καλό, πὼς μόλις ἐφώναξε τὸν καθένα μὲ τ' ὄνομά του, τ' ἄκουσαν κι' ἀποκρίθησαν.

Τὸ τελευταῖο σκαλοπάτι καί τὸ ἔσχατο βᾶθος τῆς κακίας εἶναι, ὅταν ὁ ἀμαρτωλός, μόλις καί μετὰ βίας, τὸ συναισθάνεται, ὅταν ἀμαρτήσῃ. Αὐτὸ σημαίνει, πὼς δὲν ἀνοίγει τὰ μάτια του καί πὼς δὲν ἔχει συναίσθηση τοῦ κακοῦ πού ἔκαμε· δὲν γνοιάζεται γιὰ τὴν ἀπογύμνωσή του· δὲν αἰσθάνεται, οὔτε καί συλλογιέται τὴν καταίσχυνη του· δὲν φοβᾶται· δὲν κρύβεται· οὔτε κι' ἀκούει τὴ φωνὴ τοῦ Κυρίου, πού περιπατεῖ καί πλησιάζει· ἢ κι' ἂν τὴν ἀκούσῃ, δὲν ὑπακούει καί δὲν συμμόρφωνεται· κι' ἂν τὸν ἐρωτήσῃς, δὲν ἀπαντᾷ.

Αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴν ἄβυσσον ἐκείνη τῆς κακίας, πού ὅπως λέει ὁ Ἀπόστολος, ἅμα πέση κανεὶς μέσα σ' αὐτή, «χάνει, ὅλως διόλου, τὰ συλλογικά του».

Ὁ ἁμαρτωλὸς, καὶ ἀνόητος γίνεται
καὶ λέει ἄλλα ἀντ' ἄλλων.

Σὲ τί συμφωνεῖ καὶ ποιά συσχέτιση καὶ ποιάν ἀπ' εὐθείας ἀναφορὰ ἔχει, αὐτὸ ποῦ ἀποκρίθηκε ὁ Γενάρχης μας, μ' ἐκεῖνο ποῦ τὸν ἐρώτησεν ὁ Θεός;

«Ὁ Θεὸς ἐκάλεσε τὸν Ἀδὰμ καὶ τοῦ εἶπε — Ποῦ εἶσαι Ἀδὰμ»; Ἡ κατάλληλη καὶ πρεπούμενη ἀπάντησις πρὸς τὴν ἐρώτησις αὐτήν, ἦταν βέβαια νὰ εἰπῇ — «Ἐδῶ βρίσκομαι· εἶμαι παρών».

Ὁ Ἀδὰμ ὅμως ἀπάντησε — «Σ' ἄκουσα ποῦ ἐπερπατοῦσες κι' ἐφοβήθηκα· εἶμαι γυμνός· κι' ἐκρύφθηκα». Καὶ ὁ Θεὸς τὸν ξαναρώτησε — «Ποιὸς σοῦ τῶπε, πῶς εἶσαι γυμνός»; Καὶ ὁ Ἀδὰμ ἀποκρίθηκεν — «Ἡ γυναῖκά μου μοῦδωσε κι' ἔφαγα ἀπὸ τὸ δένδρον».

Τὸ ἐρώτημα ἦταν, πῶς ἀπόκτησε τὴν ἐπίγνωσις, ὅτι εἶναι γυμνός· καὶ ποιὸς τοῦ τῶπε. Καὶ αὐτὸς δίνει γιὰ ἀπάντησις, ὅτι ἔφαγε ἀπὸ τὸ δένδρον· καὶ λέει ποιὸς τοῦδωσε νὰ φάῃ! Γι' ἄλλο πρᾶγμα τὸν ἐρωτοῦσε καὶ γι' ἄλλο ἀπαντᾷ.

Ἀπ' αὐτά, μπορεῖς νὰ συμπεράνης τὴ συσκοτίσις τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν ταραχὴν, τὴν παράκρουση καὶ τὸ ξεφρένιασμα, ποῦ παθαίνει αὐτὸς ποῦ πέφτει στὴν ἁμαρτία. Ὁ ἁμαρτωλὸς γίνεται παρανοϊκός· τὴν ψυχὴν του τὴν σκεπάζει μαῦρο σκοτάδι, ποῦ προέρχεται ἀπὸ τὴν κακὴν του πράξει· τὸ μυαλό του παθαίνει σύγχυσις· ἡ κρίσις του γίνεται σφαλερή· καὶ τὰ συμπεράσματά του φαίνονται ἀνακόλουθα κι' ἀνάρμοστα· καὶ κάθε του συλλογισμὸς εἶναι κι' ἓνας παραλογισμὸς.

— «Ποῦ εἶσαι;» — «Εἶμαι γυμνός!» — «Ποιὸς σοῦ τῶπε πῶς εἶσαι γυμνός;» — «Ἡ γυναῖκά μου μοῦδωσε νὰ φάγω ἀπὸ τὸ δένδρον, κι' ἔφαγα!»

Πάρα πολὺ λοιπὸν ἐπιτυχημένα, ὀνομάζει συχνὰ τὸν ἁμαρτωλὸν ἡ Θεία Γραφή ἀσύνητο καὶ ἀνέμυαλο. Κι' ὅπως εἶναι ἀνόητος σ' ὅλα του τὰ καμώματα, ἔτσι καὶ στοὺς συλλογισμοὺς του εἶναι μωρός.

Μετάφρ. ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ

ΔΙΠΛῆ Ἡ ΣΗΜΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΘΝΟΣ Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΤΑΘΗΚΕ ΑΚΛΟΝΗΤΟΣ ΣΤΟ ΠΛΕΥΡΟ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Ἡ σύμμαχος καὶ ὑπέρμαχος Θεοτόκος

Ὁ χαιρετισμὸς τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ πρὸς τὴν ἀγνὴν παρθένον τῆς Ναζαρετ ἀντηχεῖ καὶ πάλιν εἰς τὴν χριστιανικὴν ἀτμόσφαιραν καὶ τὴν χριστιανικὴν ψυχὴν. Ἐνα μύρο ἀπλώνεται παντοῦ καὶ εἰς τὴν σκέψιν ὄλων ζωντανεῦει ὁ δραματισμὸς τῆς ΠαρθένουΜαριάμ ἡ ὁποία δεχομένη τὸν ἀσπασμὸν τοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ Θεοῦ καὶ μετὰ ψυχὴν ταραχμένην δι' ὅσα εὐηγγελίσθη εἰς αὐτὴν ὁ ἀρχάγγελος ἀπαντᾷ μετὰ ταπεινώσιν. «Ἴδου ἡ δούλη τοῦ Κυρίου γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρῆμα σου.» Αὐτὸς ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Δέσποινας Θεοτόκου κρατεῖ πάντοτε τὴν ψυχὴν μας σὲ μιὰ θεία ἀνάτασι. Ἡ ἀνερμήνευτη αὐτὴ συγκατάβασι τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀπόρητος οἰκονομία προβάλλουν ὡσὰν τὸ μεγαλύτερον θαῦμα ποῦ ἐγνώρισε ἡ ἀνθρωπότης καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἀκτινοβολία τοῦ θαύματος αὐτοῦ γονατίζουν ἡ σκέψις καὶ ἡ ψυχὴ μας γιὰ νὰ ἀγκαλιάσουν μετέωρον τὸ μεγαλεῖο τῆς θεότητος. Ἄλλ' ἂν ἡ μεγάλη αὐτὴ ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀποτελῇ μίαν ἀπὸ τῶν μεγαλύτερων ἑορτῶν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ὡς ἡ ἡμέρα τῆς ἐξαγγελίας τῆς μελλοντικῆς λυτρώσεως ἀπὸ τὸ ἄχθος τῆς προπατορικῆς ἀμαρτίας, διὰ τὴν φυλὴν καὶ τὸ ἔθνος τὸ ἑλληνικὸν ἔχει διπλὴ τὴν σπουδαιότητά της. Τὸ ξεκίνημα τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ πρὸς τὴν πόλιν τῆς Γαλιλαίας Ναζαρετ διὰ τὸ μεγάλο μήνυμα τοῦ Θεοῦ περὶ τῆς λυτρώσεως τοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ συμπίπτει, μετὰ τὸ ξεκίνημα τοῦ ὑποδούλου ἑλληνικοῦ ἔθνους πρὸς τὸν μεγάλο ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας του. Ἐτοι ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐκκλησία καὶ ἔθνος ὡς δύο δυνάμεις θαυμαστῶς συνεκλόνησαν καὶ ἠλέκτρισαν τὰ στήθη κάθε Ὁρθοδόξου καὶ Ἑλληνος καὶ αἱ δύο ἰδέαι, τῆς θρησκείας καὶ τῆς πατρίδος, συνειλέσαν εἰς τὴν γέννησιν τῶν ὠραιότερων παλμῶν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς λατρείας. Ἐπέρασαν χρόνια, τὸ ἔθνος τὸ Ἑλληνικὸν ἀντιμετώπισε περιπέτειες ὡς τόσο δὲν ἔπαυσε νὰ θίγη καὶ σήμερον ἀκόμη τὸ καρδιέμας, ὅπως τὴν ἐποχὴν τοῦ ἡρωικοῦ εἰκοσιέτου, τὸ ἱερὸν σύμβολον «Γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν τὴν ἀγίαν γιὰ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερίαν». Ἴσως ἡ ἀρμονικὴ συνύπαρξις τῶν αἰσθημάτων τῆς ἀπλοϊκῆς εὐσεβείας καὶ τοῦ ἀγνοῦ πατριωτισμοῦ ποῦ ἐφώλιαζε σὲ τὴν ψυχὴν τῶν ἡρωϊκῶν μας μαχητῶν νὰ ἐμφανίζῃ σήμερον κάποια διαταραχὴ καὶ κάμψι. Ἀπεδείχθη ὅμως ὅτι αἱ σχέσεις ἐκκλησίας καὶ ἔθνους ὑπῆρξαν στε-

νώταται πάντοτε και άδιαχώριστοι. Και σήμερα που εορτάζεται όπως πάντοτε ή μεγάλη ήμέρα τής εορτής του Ευαγγελισμού τής Θεοτόκου και μέσα σε μυρωμένες πνοές άκούεται ό χαιρετισμός του άρχαγγέλου «Χαίρε Κεχαριτωμένη ό Κύριος μετά σου...», κατευθύνουμε εύλαβικά την σκέψι μας προς ζηλευτήν άρμονικήν συνύπαρξιν θρησκείας και πατρίδος και ξεφυλλίζοντας την ιστορία προσμετρούμε τό πλήθος των υπηρεσιών που προσέφερε ή όρθόδοξος εκκλησία εις τό ελληνικόν έθνος και αναλογιζόμεθα την μεγάλην ήθικήν δύναμι, που έγκλείει μέσα της ή Έκκλησία ως τον σπουδαιότατο παράγοντα εις την διαπαιδαγωγήσι κάθε έθνους.

*

Η εποχή τής δόξας και των άγώνων του έλληνοχριστιανικού Βυζαντίου έδωκε τά δείγματα των μεγάλων δεσμών τής Όρθοδόξου Χριστιανικής θρησκείας και του Έλληνικού έθνους. Η Κεχαριτωμένη, όπως προσηγόρευσε την Παναγίαν έκθαμβος από την ωραιότητα τής παρθενίας της ό άρχάγγελος Γαβριήλ, στάθηκε πρώτη αυτή μεγάλη σύμμαχος στρατηγός και υπέρμαχος στις κρίσιμες στιγμές του άγωνιζόμενου έθνους. Η συμμαχία της έτρεψε σε φυγή τους βαρβάρους έχθρους έπιδρομείς τής μεγάλης βασιλίδος πόλεως και μαζί με τον Σταυρό έδωκαν τις περιλαμπρότερες νίκες και τά τρόπαια των θριάμβων στους πιστούς τής χριστιανικής θρησκείας. Αυτή καθιέρωσε την ήθική δύναμι επάνω εις τά βάθρα τής οποίας ύψώθηκε και στερεώθηκε στο πέραςμα των χρόνων ως σήμερα ή δύναμις, ή έννοια και ή άποστολή τής εκκλησίας ως συντελεστού τής έθνικής έλευθερίας και προόδου. Ηγέτης του έθνους ή εκκλησία ανέλαβε επί των ώμων της την βαρειάν ευθύνη των πράξεων και των ενεργειών του παλαιούσα διαρκώς, υπεραμνομένη των άπαραγράπτων δικαίων του έθνους κατά τους μακρούς αιώνες τής μαύρης δουλείας. Η κλειστή πόρτα του Φαναρίου με την ανάμνησιν την ζωντανή πάντοτε του πρωτομάρτυρος τής ελληνικής έλευθερίας, αυτά και μόνον θα ήταν άρκετά να διαιωνίσουν την αυτοθυσία τής όρθοδόξου εκκλησίας υπέρ του ελληνικού έθνους. Άλλα έθνος δεν νοείται άπλώς ή πολεμική εκδήλωση και ό ένοπλος άγώνας του. Υπάρχουν και άλλοι έξ ίσου άγώνες παράλληλοι προς τους ένόπλους. Η Έλληνική παιδεία και ή πνευματική ανάπτυξις στάθηκαν κύριοι πρωτοπόροι κατά την προπαρασκευήν του έθνους εις την άποτίναξι κάθε τυραννικού ζυγού και εις την πορεία προς την ελληνική παλιγγενεσία. Και όλοι θα έχουμε άκούσει τί έσήμαινε ό αϋλόγητος τής εκκλησίας για τον υπόδουλο Έλληνα που διψούσε παιδεία, ποιοί ήσαν κατά την εποχήν εκείνην οι μόνον διδάσκαλοί του στα ίερά μοναστήρια που ήσαν αι άκροπόλεις τής έθνικής εκπαιδεύσεως και ποίος ένθεος ζήλος έκρύπτετο κάτω από τό

πενιχρό ράσο τῶν λειτουργῶν τῆς ἐκκλησίας γιὰ τὴν πνευματικὴ ἀνύψωσι τοῦ ἔθνους τὴν προπαρασκευαστικὴν διὰ τὴν ἀνόρθωσίν του καὶ τὸν ἀγῶνα τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ. Μύστις τῆς «μεγάλης ιδέας» ἡ ἐκλεκτὴ μερίς τοῦ ἔθνους, μυσταγωγὸς δὲ ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία, ὁ κλῆρος τῆς. Καὶ τὴν ἡμέρα τὴν ἀγία τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἡ Ἐκκλησία διὰ χειρὸς τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν καθηγίασε τὸν ἱερόν ἀγῶνα τῆς ἐπαναστάσεως, ἠύλόγησε τὰ ὄπλα τῶν πρώτων μαχητῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ μετέσχε καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πεδία τῶν μαχῶν μὲ ὄπλα τὴν πίστιν των καὶ τὴν μεγάλην συμβολὴν τῶν θείων δυνάμεων. Ἄλλὰ καὶ μετὰ τὴν σχετικὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἔθνους οἱ δεσμοὶ τῆς Ἐκκλησίας μὲ αὐτὸ παρέμειναν στενοὶ καὶ ἀκλόνητοι. Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔπαυσε νὰ ἐκδηλώνῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς νὰ παραμένῃ σύμβουλος ἀγαθῆ καὶ πρόθυμος τοῦ ἔθνους εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς κοσμοϊστορικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς. Ἡ σύμπτωσις τῆς ἐκκινήσεως τοῦ ἀρχαγγέλου διὰ τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς ἀειπαρθένου Θεοτόκου μὲ τὴν καθαγίασι τοῦ ἱεροῦ ἐπαναστατικοῦ ἀγῶνος καὶ τὴν ἐξόρμησιν τῶν ἑλλήνων μαχητῶν τῆς ἐλευθερίας ἀποτελεῖ γεγονός πού μαρτυρεῖ τὴν θείαν εὐδοκίαν πρὸς τὸ ὀρθόδοξο ἑλληνικὸ ἔθνος. Ἡ συμπαράστασις τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τοὺς τελευταίους ἀγῶνας τοῦ δοκιμαζομένου ἑλληνικοῦ ἔθνους ὑψώνει τὴν εὐγνωμοσύνην μας καὶ μᾶς ὀδηγεῖ μὲ ψυχικὸν δέος μπροστὰ στὴν ἔκπαυλο μορφή τῆς γιὰ νὰ ἐνώσωμε μὲ τὸν χαιρετισμὸν τοῦ πρώτου εὐαγγελιστοῦ τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, καὶ τὸν ἰδικὸν μας ταπεινὸν χαιρετισμό.

Χαίρε Κεχαριτωμένη..

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι δύνανται νὰ ἀπευθύνουν πρὸς τὸν «Ἐφημέριον» ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις εἰς αὐτοὺς θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας, εἴτε εἰς ἄλλην εἰδικὴν σελίδα.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ» Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

Διηγῆσεις μέσα στο Γεροντικό.

1. Ἐνας ὑποτακτικὸς ἀρώτησε κάποτε τὸν Ἀββᾶ Μιῶ, ἂν πραγματικὰ ὁ Θεὸς δέχεται τὴ μετάνοια. Κι' ἐκεῖνος, ἀφοῦ πρῶτα τὸν ἐκατήχησε, μὲ πολλὰς διδασκαλίας, τοῦ εἶπε.

— Γιά πές μου, ἀγαπητέ μου, ἐσύ τί κάνεις, ἂν τύχη νὰ σχισθῆ κάπου τὸ ροῦχό σου; Τὸ πετᾶς στὰ σκουπίδια; — Ὁχι, τ' ἀπάντησεν ἐκεῖνος· ἀλλὰ τὸ μπαλώνω. — Ἄν λοιπόν, τοῦ εἶπεν ὁ Γέροντας, ἐσύ λυπᾶσαι τὸ ροῦχό σου, ὁ Θεὸς δὲν θὰ λυπηθῆ τὸ δικό του τὸ πλᾶσμα;

2. Ἐνας ἄλλος ἀδελφὸς ἀρώτησε τὸν Ἀββᾶ Ποιμένα καὶ τοῦ εἶπε. — Ἐπεσα, Γέροντά μου, σὲ ἁμαρτία μεγάλη· καὶ γι' αὐτὸ θέλω νὰ μπῶ σὲ κανόνα μετανόιας τρία χρόνια. Κι' ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε. — Εἶναι πολὺ. Κι' αὐτοὶ ποὺ ἦσαν ἐκεῖ καὶ ποὺ τ' ἄκουσαν, εἶπανε — Φθάνουν σαράντα μέρες μονάχα. Κι' ὁ Γέροντας ξαναεἶπε. — Εἶναι πολὺ. Κατὰ τὴ δική μου κρίση, ἂν κάποιος μετανόηση, μ' ὄλη του τὴν καρδιά, κι' ἀποφασίση νὰ μὴ ξαναπέσῃ στὴν ἁμαρτία, ὁ Θεὸς τὸν δέχεται καὶ μὲ τρεῖς ἡμέρες μονάχα.

Ἐνας ἄλλος πάλι τὸν ἀρώτησε. — Ἄν κάποιος ἄνθρωπος πέσει προτιήτερα σὲ μιὰν ἁμαρτία καὶ ὕστερα μετανόηση, τὸν συγχωρεῖ αὐτὸν ὁ Θεός; Κι' ὁ Γέροντας τοῦ ἀποκρίθηκε. — Ἀφοῦ ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ στοὺς ἀνθρώπους εἶναι αὐτὸ νὰ κάνουν, δὲν θὰ τὸ κἀνῃ ὁ ἴδιος πολὺ περισσότερο; Γιατί, καθὼς ξέρομε, στὸν Πέτρο τοῦ εἶπε, νὰ συγχωρῆ τοὺς φταίστες, κι' ὅσους μετανοοῦν, ὡς ἑβδομήντα ἑπτὰ φορές. Κι' ἐκεῖνος τὸν ἀρώτησε τότες. — Τί εἶναι, Γέροντά μου, μετάνοια ἀπὸ τὴν ἁμαρτία; Καὶ τοῦ ἀπάντησε. — Τὸ νὰ μὴν τὴν ξανακάνης ποτέ σου πλέον. Γιατί, γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ λόγο εἰπωθήκανε ἄμωμοι οἱ δίκαιοι. Ἐπειδὴ δηλαδὴ παράτησαν τὴν ἁμαρτία, κι' ἐγινήκανε ἄνθρωποι τίμιοι...

3. Ἐνας ἀδελφὸς ἀσκήτευε σ' ἓνα κελλι στὴν Αἴγυπτο κι' ἐπενοῦσε τὴν ζωὴ του, μὲ μεγάλη ταπείνωση. Εἶχε δὲ μιὰν ἀδελφή, ποὺ αὐτὴ ἔμενε στὴν πολιτεία κι' ἐζούσε μιὰν ἄσωτη καὶ παραλυμένη ζωὴ· κι' ἔπαιρνε γι' αὐτὸ στὸ λαιμό της πολλὰς ψυχές, ποὺ τὶς ἔσερνε στὴν ἀπώλεια.

Οἱ Γέροντες λοιπόν, ἀφοῦ τὸν παρῶτρυναν πολλὰς φορές, στὸ τέλος κατωρθώσανε νὰ τὸν πείσουνε νὰ πάῃ πρὸς συνάντησὴ της, μήπως τυχὸν τὴν καταφέρῃ, μὲ τὶς συμβουλές του, ν' ἀρνηθῆ τὴν

ἀμαρτωλή της ζωῆ καὶ σταματήση ἔτσι τὸ κακὸ πού ἐπροξενούσε.

Ὅταν λοιπὸν ἔφθασε στὴν πολιτεία, τὸν εἶδε κάποιος ἀπὸ τοὺς γνωστούς του, κι' ἔτρεξε καὶ εἰδοποίησε τὴν ἀδελφή του. — Ἦλθε, τῆς εἶπεν, ὁ ἀδελφός σου καὶ σὲ λίγο θάναι ἐδῶ.

Κι' αὐτή, σὰν τᾶκουσεν αὐτό, ἐταραχθῆκανε τὰ σπλάγχχνα της· καὶ παρατώντας σύζυλους τοὺς διάφορους φίλους της, πού ἐκείνη τὴ στιγμὴν ἐπεριποιόντανε, ἔτρεξε νὰ προὔπαντήση τὸν ἀδελφὸ της, μὲ ξέσκεπο τὸ κεφάλι της. Καὶ τὴν ὥρα πού ἐδοκίμασε νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ, τῆς εἶπεν ἐκεῖνος. — Δὲν λυπᾶσαι, ἀδελφοῦλα μου, τὴν ψυχὴ σου; Ἐξ αἰτίας σου χάνονται πολλοὶ ἄνθρωποι. Πῶς λοιπὸν θὰ μπορέσῃς νὰ βαστάξῃς τὰ πικρότατα καὶ αἰώνια βασανιστήρια πού σὲ περιμένουν;

Κι' αὐτὴ κατατρόμαξε κι' ἔτρεμε σύγκορμη, καὶ τοῦ εἶπε. — Εἶσαι βέβαιος, ἀδελφέ μου, ὅτι ἀπὸ σήμερον μπορῶ νὰ βρῶ τὴ σωτηρία μου; Κι' ἐκεῖνος τῆς ἀπάντησε.

— Ναί, ἀρκεῖ νὰ τὸ θελήσῃς. Καὶ τότε ἐκείνη ἔπεσε μπροστὰ στὰ πόδια του καὶ τὸν παρακαλοῦσε νὰ τὴν πάρῃ μαζί του στὴν ἔρημο. — Κι' ἐκεῖνος τῆς εἶπε. — Σκέπασε τὸ κεφάλι σου, κι' ἀκολουθή με. Κι' ἐκείνη εἶπε. — Ἄς φύγωμε ἀμέσως, ἔτσι

πού εἶμαι. Γιατὶ εἶναι πολὺ συμφερότερον νὰ μένω, ἔτσι, μ' ἀσκέπαστο τὸ κεφάλι μου, καὶ νὰ ντροπιάζωμαι, παρὰ νὰ ξαναμπῶ μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπίτι τῆς ἀμαρτίας.

Ἐφύγανε λοιπὸν, κι' ὅπως ὠδοιπορούσανε, τὴν ἐνουθετοῦσε, σ' ὄλο τὸ διάστημα, ὁ ἀδελφός της. Ἐπειδὴ δὲ εἶδε πῶς ἐπλησίαζαν κάποιοι ἀπὸ τὸ ἀντίθετο μέρος τοῦ δρόμου, τῆς εἶπε. — Σὲ παρακαλῶ, ἀδελφή μου, ν' ἀποτραβηχθῆς λίγο πάρα πέρα, ὡς πού νὰ προσπεράσουν αὐτοὶ πού ἔρχονται, ἐπειδὴ δὲν τὸ ξέρει ὁ καθένας πῶς εἶσαι ἀδελφή μου. Κι' ἐκείνη τὸ δέχθηκε κι' ἀποτραβήχθηκε.

Καὶ σὰν ἐπροσπέρασαν, τὴν ἐπλησίασε καὶ τῆς εἶπε. — Σήκω τώρα, νὰ συνεχίσωμε, ἀδελφή μου, τὸ δρόμο μας. Αὐτὴ ὅμως δὲν τοῦδωκε καμμιάν ἀπάντησιν. Κι' ὅταν ἐπῆγε πιὸ κοντά, εἶδε πῶς ἦτανε νεκρὴ. Καὶ εἶδε ἀκόμα, πῶς τὰ πόδια της ἦτανε καταματωμένα, γιατί ἐπερπατοῦσε ξυπόλυτη.

Κι' ὅταν ἐπῆγε καὶ τὸ ἀνήγγειλε τὸ πρᾶγμα αὐτὸ στοὺς Γέροντας, ἐκεῖνοι τὸ ἐσυζητοῦσανε μεταξύ τους. Καὶ σ' ἕναν ἀπ' αὐτοὺς ἀποκαλύφθηκε γι' αὐτήν. — Ἐπειδὴ δὲν ἐλόγιασε διόλου κανένα πρᾶγμα τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καταφρόνησε καὶ τὸ ἴδιο της τὸ κορμί· κι' ἐνῶ εἶχε τέτοιες πληγές στὰ πόδια της, δὲν ἔβγαλε οὔτε ἕναν ἀναστεναγμὸ, γι' αὐτὸ ἐδέχθηκα τὴν μετάνοιά της...

Μιά στιγμή πραγματικῆς μετάνοιας, φθάνει γιὰ νὰ μᾶς σώση.

Μιᾶς κόρης, πού τὴν ἔλεγαν Τασία, ἀπόθαναν τὰ γονικά της, κι' ἀπόμεινεν ὄρφανή. Κι' αὐτὴ ἔκαμε ξενοδοχεῖο τὸ σπίτι της, πρὸς χάριν τῶν Πατέρων, πού κατέβαιναν στὴν πολιτεία ἀπὸ τὶς διάφορες σκῆτες· καὶ ἄρκετὸ καιρὸ ἔμενε κι' αὐτὴ ἐκεῖ καὶ τοὺς περιποιοῦντανε, μὲ προθυμία.

Σιγὰ σιγὰ ὅμως ἐξώδεψεν, ὅ,τι εἶχε καὶ δὲν εἶχε, κι' ἄρχισε νὰ ὑποφέρη. Σ' αὐτὴ δὲ τῆ δύσκολῆ της περίστασι, ἐπέσανε δίπλα της κάποιοι διειστραμμένοι ἄνθρωποι, καὶ κατάρθωσαν νὰ τὴν κάμουν ν' ἀλλάξῃ ζωὴ καὶ διάθεσι, ὡς πού ἔφθασε στὸ σημεῖο καὶ νὰ πορευεῖται ἀκόμη.

“Ὅταν λοιπὸν τῶμαθαν αὐτὸ οἱ Πατέρες καταλυτηθήκανε, κι' ἐφώνασαν τὸν Ἄββᾶ Ἰωάννη τὸν Κολοβὸ καὶ τοῦ εἶπανε.

— Ἐμάθαμε, πὼς ἡ ἀδελφὴ μας Τασία ἐξεστράτισεν ἀπὸ τὸν ἴσιο δρόμο. Κι' ὅμως αὐτὴ μᾶς ἐφανέρωσεν ὅλη της τὴν ἀγάπη, τὸν καιρὸ πού τὸ μπορούσε. Γι' αὐτὸ, χρέος μας εἶναι τώρα, νὰ τὴν συντρέξωμε κι' ἐμεῖς καὶ νὰ τὴν βοηθήσωμε, ὅπως ἡμποροῦμε. Νὰ πᾶς λοιπὸν νὰ τὴν βρῆς, καὶ μὲ τῆ σοφία πού σοῦ χάρισεν ὁ Θεός, προσπάθησε κι' ἀγωνίσου νὰ βολέψῃς καὶ νὰ οἰκονομήσῃς τὴν περίστασι της.

Πῆγε λοιπὸν ὁ Γέροντας πρὸς ἀντάμωσή της· κι' ὅταν ἔφθασε στὶ σπῖτι της, λέει στῆ γρηὰ θυρωρίνα πού εἶχε. — Μήνυσέ με στὴν κυρά σου. Αὐτὴ ὅμως τὸν ἀπόδιωξε καὶ τοῦ εἶπε. — Πῆγαινε ἀπὸ ἐκεῖ ποῦρθε· γιατί ἐσεῖς πρῶτοι πρῶτοι ἐπέσατε σὰν λύκοι καὶ τῆς καταφάγατε τὸ βιό της· καὶ νὰ πού τὴν κατανήσατε· φτωχὴ καὶ κακομοιριασμένη.

Κι' ὁ Γέροντας τῆς ἀπάντησε. — Πῆγαινε καὶ μῆνυσέ με, σοῦ λέω· γιατί ἀπὸ μένα θάχῃ πολὺ μεγάλο κέρδος. Ἀνέβηκε λοιπὸν ἡ γρηὰ καὶ τῆς εἶπεν αὐτὰ πού τῆς εἶπεν ὁ Γέροντας· κι' αὐτὴ, σὰν τάκουσεν, εἶπε· — Ξέρεις; αὐτοὶ οἱ καλόγεροι διαρκῶς μετακινοῦνται κοντὰ στὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα καὶ βρίσκουνε μαργαριτάρια! Ἐστολίσθηκε λοιπὸν, ἐκάθησε στὸ σοφᾶ καὶ εἶπε στῆ θυρωρίνα — Πῆγαινε νὰ μοῦ τὸν φέρεις.

Ἀνέβηκε λοιπὸν ὁ Ἄββᾶς Ἰωάννης, κι' ὅταν μπῆκε, ἐπῆγε καὶ κάθησε κοντὰ της. Κι' ἀφοῦ τὴν κύτταξε καλὰ καλὰ στὰ μάτια, τῆς εἶπε. — Γιατί, κόρη μου, καταφρόνεςες ἔτσι τὸ Χριστὸ κι' ἔφθασες σ' αὐτὸ τὸ κατάντημα; Κι' ἐκείνη, σὰν τάκουσεν αὐτό, ἐπάγωσε σύγκορμη. Ὁ Γέροντας τότε ἔσκυψε τὸ κεφάλι του κι' ἐξέσπασε σὲ κλάματα.

Κι' εκείνη τοῦ εἶπε: — Γιατί κλαῖς, Ἀββᾶ μου; Κι' αὐτὸς ἐσήκωσε γιὰ μιὰ στιγμή τὸ κεφάλι του, κ' ὕστερα πάλι τῷ γείρει καὶ τῆς εἶπε: — Τί θέλεις νὰ κάνω, κόρη μου, ὅταν βλέπω τὸ Σατανᾶ ποὺ χοροπηδᾷ ἐπάνω στὴν ὄψη σου; Καὶ τ' ἀπάντησε ἡ κόρη. — Μπορῶ, Ἀββᾶ μου, νὰ μετανοήσω καὶ τώρα; Κι' ὁ Γέροντας τῆς ἀπάντησε. — Μπορεῖς. Κι' ἐκείνη τοῦ ξαναεἶπε. — Πάρε με λοιπὸν ἀπὸ ἐδῶ, καὶ πήγαινέ με, ὅπου θέλεις. Κι' αὐτὸς τῆς ἀπάντησε. — Ἐμπρός· σήκω νὰ φύγωμε. Κι' αὐτὴ ἐσηκώθηκεν ἀμέσως νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ· καὶ στὸν Γέροντα ἔκαμε ἐντύπωση κι' ἐθαύμασε, ὅτι δὲν ἄφηρε καμμιά παραγγελία γιὰ τὸ σπίτι.

Ὅταν λοιπὸν ἐπλησιάσανε πρὸς τὴν ἔρημο καὶ τοὺς εἶχε πάρει πλεόν ἡ νύχτα, ὁ Γέροντας ἐτοίμασε κάποιον μέρος, γιὰ νὰ πλαγιάσῃ ἡ κόρη· κι' ἀφοῦ τὸ ἐσφράγισε μὲ τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, τῆς εἶπε: — Ἐδῶ νὰ γείρης. Κι' ἔκαμε κι' αὐτὸς λίγο πάρα πέρα τόπο, γιὰ νὰ γείρῃ· κι' ἀφοῦ ἔκαμε πρῶτα ὅλες του τὶς προσευχές, ἀποκοιμήθηκε.

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα λοιπὸν ὠνειριάσθηκε· καὶ εἶδε ἓνα δρόμον ὀλοφώτεινο, πᾶρχιζε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, κι' ἐφθάνεν ὡς τὸ μέρος ποὺ ἦτανε πλαγισμένη ἡ κόρη· καὶ εἶδε καὶ Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ, ποὺ συνωδεύανε τὴν ψυχὴ τῆς ψηλά.

Ἐξύπνησε λοιπὸν καὶ ἐπῆγε καὶ τὴν ἐσκούντησε μὲ τὸ πόδι του, καὶ βρῆκε, πῶς ἦτανε πεθαμένη. Καὶ τότε, ἔπεσε στὰ γόνατα, καὶ μὲ τὸ κεφάλι του οκυφτὸ ὡς τῇ γῆ, προσευχότανε μὲ δάκρυα στὸ Θεό. Κι' ἄκουσε μιὰ φωνὴ ποὺ ἔλεγε. — Ἡ μετάνοιά της, ποὺ ἐβάσταξε μιὰν ὥρα μονάχα, ἔγινε δεκτὴ ἀπὸ τὸ Θεὸ καλύτερα ἀπὸ τὴ μετάνοια πολλῶν ἄλλων, ποὺ διαρκεῖ πολὺ καὶ δὲν ἔχει τὴ θέρμη ποὺ εἶχεν ἡ δικὴ της.

Λόγια τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐα γιὰ τὴν Μετάνοια.

Ὅταν ἐξομολογηθῇ κανεὶς, πρέπει νὰ φροντίζῃ νὰ κυβερνᾷ τὴν καρδιά του, καὶ διαρκῶς νᾶχῃ στὸ νοῦ του, πῶς σὰν ἄνθρωποι ἁμαρτωλοὶ ποὺ εἴμαστε, ποτὲ δὲν μπορούμε νὰ γίνωμε τέλειοι.

Μὰ οὔτε καὶ ἡ μετάνοια ἀπαιτεῖ ἓνα τέτοιο πρᾶγμα. Γιατί ὅταν ὁ ἄνθρωπος, παρατώντας τὴν ἁμαρτωλὴ του ζωὴ, ξαναγυρίσῃ κοντὰ στὸ Θεό, ἡ μετάνοια τὸν ἀναγεννᾷ. Κι' ὅπως κάνει ἡ μάννα στὸ βρέφος της, τοῦ δίνει κι' αὐτὴ γάλα ἀπὸ τοὺς ἀγίους της μαστούς, καὶ τὸν ἀνατρέφει σὰν φιλόστοργη μητέρα.

Αὐτὴ, ὅσον καιρὸ κρατεῖ στὸν κόρφο της τὸ βρέφος της, τὸ παραστέκει κάθε στιγμή νὰ μὴν πάθῃ κακὸ, κι' ὅταν κλάψῃ, ἀμέσως τοῦ

δίνει τὸ μαστό της. Σιγὰ σιγὰ δέ, καὶ σύμφωνα μὲ τὴν ἀντοχή του, τὸ μαλλώνει καὶ λίγο, καὶ τὸ συνηθίζει, ἔτσι, νᾶναι κάπως συγκρατημένο καὶ νὰ μὴν εἶναι ἀπαιτητικό, ἀλλὰ νὰ δέχεται τὸ γάλα της μὲ κάποιο φόβο.

Κι' ἂν κλάψη, τὸ λυπάται· γιατί εἶναι σπλάγχνο της· καὶ τὸ κανακίζει, καὶ τὸ φιλεῖ, καὶ τὸ χαϊδεύει, ὡσότου νάρθη ἢ ὦρα νὰ τοῦ δώση τὸ μαστό της. Κι' ἂν ἐκείνη τῆ στιγμῆ δείξη κανεὶς στὸ βρέφος κάποιο χρυσαφικό ἢ ἀσημικό, ἢ κι' ὅ,τιδήποτε ἄλλο στολίδι, τὰ κυττάζει μὲν, ἀλλὰ τὰ παραβλέπει, γιὰ ν' ἀπολαύση τὸ γάλα τῆς μητέρας του.

Οὔτε καὶ θυμώνει ποτὲ ὁ Πατέρας του μαζί του, γιατί δὲν ἐργάζεται, ἢ γιατί δὲν πολεμᾷ κι' αὐτὸ τοὺς ἐχθροὺς του· ἐπειδὴ ξέρει πῶς εἶναι ἀκόμη νήπιο, καὶ πῶς δὲν ἔχει μπόρεση γιὰ τέτοιο πρᾶγμα. Ἔχει βέβαια πόδια, ἀλλὰ δὲν μπορεῖ νὰ στηριχθῆ σ' αὐτά· ἔχει καὶ χέρια, μὰ δὲν μποροῦνε νὰ καταπιασθοῦνε μὲ ὄπλα. Μακροθυμοῦνε λοιπὸν οἱ γονεῖς του, ὡσότου νὰ μεγαλώση. Κι' ἂν τρανέψη λίγο καὶ γίνῃ παιδί, δὲν θυμώνει ὁ πατέρας του, ἂν τύχῃ νὰ παλαίψη μὲ κάποιο ἄλλο παιδί, κι' ἐκεῖνο τὸ ρίξῃ κάτω· γιατί ξέρει πῶς εἶναι ἄγουρο ἀκόμη. Σὰν γίνῃ ὁμως ἄντρας, τότε φανερώνεται καὶ ἡ προθυμία του· κι' ἂν ἀντιμάχεται κι' αὐτὸς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ πατέρα του, τότε αὐτὸς τοῦ ἐμπιστεύεται τὰ πάντα, γιατί δείχνει πῶς εἶναι πραγματικό παιδί του.

Ἄν ὁμως ὕστερα ἀπὸ τόσους καὶ τόσους κόπους τῶν γονεῶν του, σὰν μεγαλώση, γίνῃ ἓνας διεφθαρμένος ἄνθρωπος, καὶ τοὺς μισεῖ, καὶ συμφιλιώνεται καὶ συμπεθεριάζει μὲ τοὺς ἐχθροὺς του, τότε παύουνε κι' αὐτοὶ νὰ τὸν συμπαθοῦνε, καὶ τὸν ἀποδιώχνουνε κι' ἀπὸ τὸ σπίτι ἀκόμη, γιὰ νὰ μὴν τοὺς κληρονομήσῃ.

Ἄς φροντίζωμε λοιπὸν κι' ἐμεῖς, ἀδελφοί μου, νὰ στεκώμαστε κάτω ἀπὸ τὴν σκεπὴ τῆς Μετανοίας, καὶ νὰ παίρνωμε γάλα ἀπὸ τοὺς ἀγίους της μαστοῦς. Κι' ἔτσι, θὰ μᾶς συντηρῆ αὐτὴ· καὶ μὲ τὴν καθοδήγησή της, θὰ μπόροῦμε νὰ βαστάζωμε τὸ ζυγὸ μας· ὡσότου ν' ἀναγεννηθοῦμε κάνοντας τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· καὶ φθάσωμε νὰ γίνωμε τέλειοι ἄνδρες κι' ἄξιοι νὰ λεγώμαστε ὀπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ.

Μετφρ. ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΟΥ

«Ἐπιφάνθι ὁ μέγας, τοῦ Κυρίου Στανρός, δεῖξόν μοι ὄψιν θεῖαν, τῆς ὠραιότητός σου νῦν, ἄξιον προσκνητῆν αἰνέσεώς σου· καὶ γὰρ ὡς ἐμπύχῳ σοι, καὶ φωνῶ, καὶ προσπύσσομαι».

«Αἰνεσάτωσαν συμφώνως, Ὁρθανὸς καὶ ἡ γῆ, ὅτι πρόκειται πᾶσιν, ὁ παμμακάριστος Στανρός, ᾧ παγεὶς σοματικῶς, ἐτύθη Χριστός. Αὐτὸν ἀσπασώμεθα, ψυχικῶς ἀγαλλόμενοι».

(Ἀπὸ τὴν ὑμολογίαν τῆς Κυριακῆς τῆς Σταυροπροσκυνήσεως).

ΛΟΓΟΙ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

Μεταφρασμένοι εἰς τὴν ἀπλὴν γλῶσσαν ὑπὸ Φ. Κ. τοῦ ἀμαρτω-
λοῦ πρὸς ὠφέλειαν τοῦ ἰδίου καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν του.

Ἄλλὰ ἄραγε, ποίους αἰρετικούς ἐνομίσατε πῶς εἶπα ἐγώ; τοὺς Εὐνομιανούς ἢ τοὺς Ἀρειανούς, ἢ τοὺς Πνευματομάχους, ἢ τοὺς Σαβελλιανούς, ἢ τοὺς Ἀπολλιναριστάς, ἢ τοὺς Διοσκουρίτας; Ὅχι, δὲν ὁμιλῶ δι' αὐτοὺς τοὺς ἀσεβεῖς καὶ ἄθεους, οὔτε διὰ κανένα ἀπὸ τοὺς ἄλλους αἰρετικούς, ποὺ ἐφανερώθησαν ὡσάν σκότος καὶ ἐσκόρπισαν ἀπὸ τοὺς τότε λαμπροὺς ἀγίους Πατέρας, τῶν ὁποίων τὰ θεόπνευστα συγγράμματα λάμπουν ἕως τὴν σήμερον περισσότερο ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ἄλλὰ ὀνομάζω αἰρετικούς ἐκείνους ποὺ λέγουν πῶς δὲν ὑπάρχει κανένας εἰς τὸν καιρὸν μας καὶ μεταξύ μας ποὺ νὰ ἤμπορῇ νὰ φυλάξῃ τὰς ἐντολάς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ νὰ γίνῃ, ὡσάν τοὺς Ἁγίους Πατέρας, πρῶτον μὲν πιστὸς καὶ πρακτικὸς, διότι ἡ πίστις δείχνεται μὲ τὰ ἔργα, ὅπως μὲ τὸν καθρέπτην δείχνεται τὸ ὁμοίωμα τοῦ προσώπου, καὶ ἔπειτα νὰ γίνῃ καὶ θεωρητικώτατος καὶ θεόπτης, ἤγουν νὰ ἴδῃ τὸν Θεόν, μὲ τὸ νὰ φωτισθῇ ἢ νὰ λάβῃ Πνεῦμα Ἅγιον, καὶ μὲ τὴν χάριν του νὰ ἴδῃ Ἰῶν σὺν τῷ Πατρὶ. Ἐκεῖνοι λοιπὸν ποὺ λέγουν πῶς αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον, ἔχουν ὄχι μονάχα μίαν αἵρεσιν ἀλλὰ ὅλας τὰς αἱρέσεις, ἂν ἤμπορῇ νὰ εἰπῇ κανένας. Διότι αὐτὴ ἡ αἵρεσις, μὲ τὴν ἀσέβειαν ποὺ ἔχει καὶ μὲ τὴν ὑπερβολικὴν βλασφημίαν, ὑπερβαίνει καὶ σκεπάζει ὅλας τὰς ἄλλας. Καὶ ἐκεῖνος ποὺ τὸ λέγει αὐτό, ἀνατρέπει ὅλας τὰς Ἁγίας Γραφάς καὶ λέγει πῶς ματαίως λέγεται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ματαίως τὸ διαβάζουσι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἢ πῶς ματαίως ἐγράφησαν τὰ συγγράμματα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ τῶν ἄλλων ὁσίων Πατέρων ἡμῶν. Ἄν λοιπὸν εἶναι ἀδύνατον εἰς ἡμᾶς νὰ κάμωμεν καὶ νὰ φυλάξωμεν ἀπαραλλάκτως ἐκεῖνα ποὺ λέγει ὁ Θεὸς καὶ ὅλοι οἱ ἅγιοι, οἱ ὁποῖοι, πρῶτον μὲν τὰ ἔπραξαν ὅλα, καὶ ἔπειτα τὰ ἔγραψαν καὶ τὰ ἄφησαν πρὸς νοουθεσίαν ἡμῶν, διατί ἐκοπίασαν καὶ τὰ ἔγραψαν, καὶ διατί διαβάζονται τώρα εἰς τὴν ἐκκλησίαν; Αὐτοὶ ποὺ λέγουν αὐτά, κλείουν τὸν οὐρανόν, τὸν ὁποῖον μᾶς ἄνοιξεν ὁ Χριστὸς ὅταν ἐκατέβῃ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐμποδίζουν τὴν διάβασιν εἰς αὐτὸν τὴν ὁποίαν ἀνεκαίνισεν εἰς ἡμᾶς ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς. Ἐπειδὴ, ἐνῶ ὁ Θεὸς τῶν πάντων στέκεται ἄνω ὡσάν εἰς τὴν πόρταν τοῦ οὐρανοῦ καὶ σκύβοντας κάτω καὶ βλεπόμενος ἀπὸ τοὺς πιστοὺς Χριστιανούς, φωνάζει μέσα ἀπὸ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ Πεφορτισμένοι, καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς», αὐτοὶ οἱ ἀντίθεοι, ἢ διὰ νὰ εἰπῶ καλύ-

τέρα, οἱ ἀντίχριστοι, λέγουν «Αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον!» Εἰς τοὺς τοιοῦτους λέγει κατὰ πρόβλεπον ὁ Χριστὸς «Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι. Οὐαὶ ὑμῖν ὁδηγοὶ τυφλοῦ τῶν τυφλῶν. Ὅτι ὑμεῖς εἰς τὴν Βασιλείαν οὐκ εἰσέρχεσθε, καὶ τοὺς θέλοντας εἰσελθεῖν καλύετε.» Ἐνῶ Ἐκεῖνος μακαρίζει φανερὰ ἐκείνους ποὺ πενθοῦν καὶ κλαίουν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, αὐτοὶ λέγουν ἀδύνατον (καὶ ἀνόητον) εἶναι νὰ πενθῇ κανεὶς, καὶ νὰ κλαίῃ κάθε ἡμέραν. Ὡ! Τί ἀναισθησίαν ἔχουν καὶ τί ἀπύλωτον στόμα ἀπὸ τὸ ὁποῖον βγαίνουν μιὰρὲς φωνῆς ἐναντίον τοῦ Ὑψίστου, καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ αὐτὸ τὸ στόμα κάνει τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ νὰ πέσουν εἰς τὸ στόμα τοῦ λύκου, διὰ τὰ ὁποῖα ἔχυσε τὸ πανάχραντον αἷμά Του ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἀληθινὰ προφητεύει διὰ τοὺς τοιοῦτους ὁ θεοπάτωρ Δαυὶδ καὶ λέγει «Υἱοὶ ἀνθρώπων, οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὅπλα καὶ βέλη, ἡ δὲ γλῶσσα αὐτῶν μάχαιρα ὀξεῖα.» Πές μου, ὦ ἄνθρωπε, διατί εἶναι ἀδύνατον νὰ πενθῇ κανένας κάθε ἡμέραν; Ἀλλὰ οἱ Ἅγιοι μὲ τί ἄλλο ἔλαμψαν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἔγιναν φωστῆρες; Ἐὰν ἦταν ἀδύνατον, μήτε ἐκεῖνοι θὰ μπορούσαν νὰ τὸ κατορθώσουν, διότι καὶ ἐκεῖνοι ἦσαν ἄνθρωποι ὅπως καὶ ἡμεῖς, καὶ δὲν εἶχαν τίποτε περισσότερον ἀπὸ ἡμᾶς, παρεκτὸς ἀπὸ τὴν προαίρεσιν εἰς τὸ ἀγαθόν, καὶ προθυμίαν καὶ ὑπομονὴν καὶ ταπεινώσιν καὶ ἀγάπην εἰς τὸν Θεόν. Λοιπὸν καὶ σὺ ἀπόκτησε αὐτὰ ποὺ εἶχαν, καὶ τότε ἡ ψυχὴ σου, ποὺ εἶναι τώρα σκληρὴ ὡσὰν πέτρα καὶ ἀκατάνυκτη, θὰ γίνῃ πηγὴ δακρύων. Καὶ ἂν ἐσὺ, δὲν θέλεις νὰ πικραθῆς καὶ νὰ στενοχωρηθῆς, μὴν λέγῃς τουλάχιστον πῶς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀδύνατον. Ἐπειδὴ ὅποιος τὸ λέγει αὐτό, ἀρνεῖται τὴν κάθαρσιν τοῦ ἀνθρώπου. Διότι χωρὶς δάκρυα δὲν ἀκούσθηκεν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, ὅτι ἐκαθαρίσθη καμμία ψυχὴ ποὺ ἀμάρτησε μετὰ τὸ βάπτισμα. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἔδωσε μὲ τὸ ἅγιον Βάπτισμα πλουσιοπαρόχως τὸ Πνεῦμα του τὸ ἅγιον καὶ ἐσφούγγισε πᾶν δάκρυον ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ἅγιον Βάπτισμα, καθὼς ἄκουσε ἀπὸ συγγράμματα Ἁγίων Πατέρων, μερικοὶ ποὺ ἐβαπτίζοντο εἰς μεγάλην ἡλικίαν, ἐκατανύχθησαν μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἔκλαυσαν δάκρυα ὄχι πικρὰ καὶ στεναχωρημένα, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐνέργειαν καὶ χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, δάκρυα γλυκὰ περισσότερον ἀπὸ τὸ μέλι, χύνοντάς τα δίχως πόνον καὶ κόπον καὶ χωρὶς ταραχὴν καὶ φωνήν. Τὸ λοιπὸν, ἐκεῖνοι ποὺ θὰ καταξιωθοῦν κάποτε νὰ δοκιμάσουν τοιαῦτα δάκρυα, θὰ γνωρίσουν αὐτὰ ποὺ εἶπα, καὶ θὰ βεβαιωθῇ καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου ποὺ λέγει «Ἄς προσφέρῃ ὁ ἕνας τὸ τάδε πρᾶγμα, καὶ ὁ ἄλλος τὸ τάδε πρᾶγμα», καὶ ἀφοῦ ἀπαριθμῆσιν πολλά, ὕστερα ἀπὸ ὅλα φωνάζει». Πάντες δάκρυα, πάντες κά-

Θαρσιν, πάντες ανάβασιν, και τὸ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτείνεσθαι.»
 Εἰς αὐτὸ λοιπὸν ποῦ λέγει ὁ Θεολόγος, μήπως ἐξεχώρισε μερικ-
 οὺς διὰ τὰ δάκρυα; Καὶ εἰς αὐτοὺς εἶπε πὼς εἶναι δυνατόν,
 και εἰς τοὺς ἄλλους εἶπε πὼς εἶναι ἀδύνατον; Μήπως λέγει και
 ὁ μέγας Γρηγόριος αὐτὸ ποῦ λέγετε ἐσεῖς χωρὶς γινῶσιν, πὼς εἶ-
 ναι μερικοὶ ἄνθρωποι ποῦ εἶναι ἀπὸ φυσικὸν τοὺς σκληροί, και
 δὲν ἠμποροῦν νὰ ἔλθουν εἰς κατάνυξιν ποτέ, και νὰ κλαύσουν;
 Καθόλου. Δὲν εἶναι φυσικὸν τοῦ ἀνθρώπου νὰ μὴν δακρύξῃ και
 νὰ μὴ πενθῇ. Καὶ δὲν τὸ εἶπε αὐτὸ οὔτε αὐτὸς ὁ "Ἄγιος, οὔτε
 κανένας ἄλλος. Καὶ πὼς εἶναι φυσικὸν τὸ κλάψιμον εἰς ὅλους τοὺς
 ἀνθρώπους, ἄς σοῦ τὸ διδάξουν τὰ γήπια ποῦ μόλις ἐγεννήθησαν,
 ἐπειδὴ μόλις ἔβγουν ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μητέρας τοὺς κλαίγουν,
 και μὲ αὐτὸ δείχνουν πὼς εἶναι ζωντανά. Λοιπὸν εἶναι φανερόν
 πὼς εὐθὺς ποῦ θὰ γεννηθῇ ὁ ἄνθρωπος εἰς ἐτούτον τὸν κόσμον
 ἔχει φυσικὰ και τὸ πένθος μαζί του, και τὰ δάκρυα. Καὶ αὐτὸ
 ἔλεγε και ὁ ἅγιος Πατὴρ ἡμῶν Συμεὼν ὁ Στουδίτης πὼς ὁ ἄν-
 θρωπος ἔχει χρέος νὰ ζήσῃ ἐτούτην τὴν ζωὴν μὲ τέτοιον κλαυ-
 θμόν και μὲ αὐτὸν νὰ ἀποθάνῃ, ἐὰν θέλῃ νὰ σωθῇ και νὰ εἰσέλθῃ
 εἰς τὴν μακαρίαν ζωὴν. Καθὼς τὸ φαγητόν και τὸ πιετόν χρειά-
 ζονται εἰς τὸ σῶμα, ἔτσι και τὰ δάκρυα χρειάζονται εἰς τὴν ψυ-
 χήν. "Ὡστε, ἐκεῖνος ποῦ δὲν κλαίει κάθε ἡμέραν, (δὲν λέγω κάθε
 ὥραν διὰ τὰ μὴ γίνω βαρετός) ἀρρωσταίνει ἢ ψυχὴ του ἀπὸ πεῖ-
 ναν πνευματικὴν και χάνεται. Λοιπὸν, ἀφοῦ εἶναι δεμένον τὸ
 πένθος μὲ τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, κανένας ἄς μὴν ἀρνηθῇ τὸ
 καλὸν αὐτὸ τῆς φύσεως. Κανένας ἄς μὴ στερήσῃ τὸν ἑαυτόν του,
 ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, ἀπὸ ὀκνηρίαν και ἀμέλειαν. Κανένας ἄς μὴ
 γίνῃ θρασυκάρδιος ἀπὸ κακίαν και πονηρίαν και ὑπερηφάνειαν
 τῆς ψυχῆς του, και καταντήσῃ παρὰ φύσιν εἰς τὴν σκληρότητα
 τῆς πέτρας, ἀλλὰ ἄς μεταχειρισθῇ, παρακαλῶ, μὲ προθυμίαν και
 μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν αὐτὸ τὸ μέγα δῶρον, δηλαδὴ τὸ πένθος και
 τὰ δάκρυα, ὡς ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ και ἄς τὸ φυλάξῃ μὲ προσοχὴν
 μέσα εἰς τὴν καρδίαν του, και ἄς τὸ διατηρήσῃ μὲ συντριβὴν και
 ταπεινώσιν, μὲ ἀκακίαν και μὲ ἀπλότητα ψυχῆς, μὲ ὑπομονὴν εἰς
 τοὺς πειρασμοὺς και μὲ ἀδιάκοπον μελέτην τῶν Ἁγίων Γραφῶν,
 μετανοῶντας πάντοτε διὰ τίς ἁμαρτίες του και ἐνθυμούμενός τας
 πάντοτε, και μὴ ἀμελῶντας ταύτην τὴν ἐργασίαν τοῦ πένθους.
 Καὶ ἂν κανένας εἶναι ὀκνηρὸς και τὸ παραμελῇ, και ἀπελπίζεται
 διὰ τὴν σωτηρίαν του, ἄς μὴν λέγῃ τουλάχιστον πὼς αὐτὸ εἶναι
 ἀδύνατον εἰς ἐκεῖνους ποῦ εἶναι πρόθυμοι και ἐπιμελεῖς. Διότι
 ἐκεῖνος ποῦ λέγει αὐτό, κλείνει εἰς ὅλους ἡμᾶς τὴν θύραν τῆς βα-
 σιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἐπειδὴ, ὅποιος λέγει πὼς εἶναι ἀδύνα-
 τον νὰ πενθῇ κανένας και νὰ κλαίγῃ, εἶναι φανερόν πὼς λέγει πὼς

εἶναι ἀδύνατον καὶ νὰ καθαρισθῇ. Καὶ χωρὶς κάθαρσιν, κανένας δὲν σώζεται, κανένας δὲν μακαρίζεται ἀπὸ τὸν Κύριον, κανένας δὲν θὰ ἰδῇ τὸν Θεόν. Καὶ ἐὰν αὐτὰ γίνωνται εἰς ἐκείνους ποῦ δὲν πενθοῦν, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, σὲ ἐρωτῶ νὰ μοῦ εἴπῃς, δὲν εἶναι αὐτὴ ἡ αἵρεσις χειροτέρα ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας; Ἀλλὰ κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα, ἀπὸ αὐτὰ ποῦ φρονοῦν αὐτοὶ ποῦ ὁμιλοῦν ἔτσι, συμπεραίνεται ὅτι ἡ ἑνσαρκος οἰκονομία τοῦ Θεοῦ ἐγένετο ἀνωφελῶς καὶ ματαίως καὶ τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, τὸ ἴδιον καὶ οἱ κατηχήσεις καὶ οἱ διδασκαλίαις ὅλων τῶν Ἁγίων, ποῦ μᾶς παρακινοῦν πάντοτε νὰ πενθῶμεν, κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν τῶν ἀσεβῶν, ἀπέμειναν χωρὶς καμμίαν ἐνέργειαν. Καθὼς βλέπω, ὅλη ἡ θεόπνευστος Γραφὴ κατήνησεν ἀνωφελῆς εἰς ἐκείνους ποῦ λέγουν καὶ φρονοῦν ἔτσι. Ἐπειδὴ ἐφράξαν τὰ αὐτιά τους ὡσὰν τὸν κωφὸν φίδι, καὶ περιμένουν τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς των, ὅπως νομίζω, μοναχὰ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ φαινόμενον σχῆμα τῶν Χριστιανῶν, καὶ ὅσοι ἀπὸ αὐτοῦ εἶναι ἱερεῖς καὶ μοναχοί, κυττάζουν μόνον τὰ μαῦρα ράσα καὶ τὰ καλυμμαχύχια καὶ τὰ κουκούλια, καὶ μερικοὶ εἰς τὰ μεγάλα καὶ σεμνὰ γένεια καὶ τὰ μαλλιά, καὶ μὲ αὐτὰ στολίζονται, καὶ θαρροῦν πῶς θὰ σωθοῦν. Γυμνοὶ καὶ τετραχηλισμένοι θὰ παρασταθοῦν εἰς τὸ βῆμα τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ λάβῃ ὁ καθένας, ἐκεῖνο ποῦ πρέπει εἰς ὅσα ἔκαμε μὲ τὸ σῶμα του, εἴτε καλὸν εἴτε κακόν. Ἔτσι φωνάζει μεγαλόφωνα κάθε ἡμέραν ἡ Ἁγία Γραφή, κι' ἄς μὴ θέλουν αὐτοὶ νὰ τὸ ἀκούουν. Ἀφοῦ λοιπὸν θὰ παρασταθοῦμεν εἰς τὸ βῆμα τοῦ Χριστοῦ γυμνοὶ καὶ τετραχηλισμένοι, ποῦ θὰ εἶναι τότε ἡ στολὴ ποῦ στολίζει τὰ σώματά μας; ποῦ θὰ εἶναι τὰ ράσα τὰ λαμπρά; τὰ καλὰ κουκούλια, τὰ εὐμορφα ὑποδήματα, οἱ ζῶνες ποῦ εἶναι ὅμοιες μὲ τῶν γυναικῶν; Ποῦ θὰ εἶναι ἡ προϋπάντησις τῶν ἀρχόντων, οἱ χαιρετισμοί, οἱ πρωτοκαθεδρίες; Ποῦ εἶναι τὰ πολυέξοδα τραπέζια; Ποῦ ἡ κενοδοξία μας καὶ ἡ ὑπερηφάνεια, καὶ ἡ μανία τῆς ἐξουσίας, τὰ εὐρύχωρα κελλιά, τὰ ἄσεμνα γέλοια, οἱ ἄπρεπες συνομιλίαι, τὰ γεύματα, τὰ μεγάλα ὀνόματα, ἡ ἀγιωσύνη ποῦ νομίζομεν ἢ νομίζουν οἱ ἄλλοι πῶς ἔχομεν; Ποῦ εἶναι οἱ κόλακες ποῦ μᾶς λέγανε ἀγίους καὶ μᾶς ξεστρατίζουν ἀπὸ τὸν δρόμον μας; Ποῦ εἶναι ἡ ἀντιλογία καὶ ἡ ἀνυπακοή καὶ τὸ νὰ μὴ θέλῃ νὰ φανῇ κανένας κατώτερος ἀπὸ τὸν ἄλλον; Ποῦ εἶναι ἡ ρητορικὴ γλῶσσα καὶ τὰ ὠραῖα λόγια ποῦ τρέχουν σὰν νὰ βγαίνουν ἀπὸ πηγὴν; Ποῦ τότε, ἢ καλύτερα νὰ εἰπῶ τώρα, ποῦ σοφός, ποῦ γραμματεὺς, ποῦ συζητητῆς τοῦ αἰῶνος τούτου, διὰ νὰ μετανοήσῃ καὶ νὰ ἔλθῃ νὰ καθίσωμεν μαζί, καὶ νὰ συλλογισθοῦμεν δι' ἐκείνην τὴν φοβερὰν ἡμέραν καὶ ὥραν, καὶ ἀφοῦ ἐξετάσωμεν μὲ κάθε τρόπον τὸν ἑαυτὸν μας, καὶ ἀφοῦ ἐρευνήσωμεν καλὰ τὰς ἀγίας Γραφάς, νὰ διδαχθῶμεν τί ἡμπορεῖ

νά μᾶς ὠφελήσῃ τότε, καὶ ἐκεῖνο νά διαλέξωμεν καὶ νά κάμωμεν μὲ πολλήν προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν; Ἄληθινὰ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί μου, καθὼς φωνάζει ἡ Ἁγία Γραφή, μεγάλη στενοχώρια καὶ μέγας φόβος καὶ τρόμος θὰ καταλάβῃ ἐκείνην τὴν ὥραν ἐκείνους ποὺ εἶναι ὀκνηροὶ καὶ ἀμελεῖς, ὡσὰν κ' ἐμένα. Καὶ καλότυχος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ εὐρίσκεται τῶρα ὑποκάτω ἀπὸ ὅλην τὴν κτίσιν, ταπεινωμένος, συντετριμμένος, πενθῶντας καὶ κλαίγοντας νύκτα καὶ ἡμέραν ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεόν, διότι θὰ σταθῇ τότε ἐκ δεξιῶν του.

Καλότυχος εἶναι ὅποιος τὰ ἀκούει αὐτά, καὶ δὲν ἀναστενάζει μοναχά, ἀργοπορῶντας μὲ τὸ σήμερον καὶ μὲ τὸ αὔριον καὶ περνώντας ἀνωφέλευτα τὴν ζωὴν του, ἀλλὰ παρευθὺς μόλις ἀκούσῃ τὸν Κύριον ποὺ λέγει («Μετανοεῖτε») παρευθὺς κάμνει ἀρχὴν τῆς μετανοίας. Διότι ὁ τοιοῦτος θὰ ἐλεηθῇ ὡς ὑπάκουος καὶ εὐγνώμων δοῦλος, καὶ δὲν θὰ καταδικασθῇ μαζὶ μὲ τοὺς παρήκοους. Καὶ εἰς μὲν τὴν ζωὴν τούτην θὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ ὅλα τὰ πάθη, καὶ θὰ κάμῃ μὲ φρονιμάδα ὅλας τὰς ἀρετάς, καὶ εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα θὰ ἀπολαύσῃ τὰ ἀνεκλάλητα ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, μαζὶ μὲ ἐκείνους ποὺ τὸν εὐχρέστησαν. Τὰ ὅποια γένοιτο νά τὰ ἀξιοθεοῦμεν ὅλοι, μὲ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον, μαζὶ μὲ τὸν Πατέρα καὶ μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, εἶναι ἡ δύναμις, ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

(Συνεχίζεται)

Μετφρ. Φ. ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

Συνεχιζομένης τῆς ἐκδόσεως
τῶν Λειτουργικῶν Βιβλίων
τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας
ὑπὸ τῆς
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

κυκλοφοροῦν ἤδη:

- 1) Τὸ ΤΡΙΩΔΙΟΝ
- 2) Τὸ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΝ καὶ
- 3) Τὸ ΜΗΝΑΙΟΝ ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ.

Ἐκδοσις καλλιτεχνικὴ καὶ πολυτελής,
δίχρωμος, ἐπὶ ἀρίστου χάρτου, εἰς μέγα
σχῆμα, χρυσοδερματόδετος.

(Τιμῶνται: Πεντηκοστάριον	Δρ. 100.
Τριῶδιον	» 150.
Μηναιὸν Σεπτεμβρίου	» 80).

ΦΩΤΕΙΝΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Δέκα χρόνια πέρασαν από τότε, πού ἔφυγε στήν τρισένδοξη αἰωνιότητα ἕνας ἀγαθός λευίτης, μιὰ ἐξηγυγετισμένη φυσιογνωμία, ἕνας ἀτίμητος καί φωτεινός λειτουργός τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ ἀειμνηστος ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος Καλαράκης.

Πάντοτε, τώρα πιά ζωηρά, προβάλλει μπροστά μου ἡ ὀλοφώτεινη προσωπικότητά του. Μ' ἐμπνέει, ἀληθινά. Μοῦ φέρνει χίλιες δυὸ ἅγιες ἀναμνήσεις. Δημιουργεῖ στό εἶναι μου συγκινησεις ἱερές. Καί μ' ἀφήνει πολύτιμα διδάγματα.

Εὐγνώμονα, γι' αὐτό, σάν εὐλαβικό μνημόσυνο, τόν μεταφέρω στή σκέψι ὄλων μ' αὐτὲς τίς ὀλιγοστὲς ἀπέριπτες γραμμές μου. Καί τόν προβάλλω, σάν πρότυπο Ἱερέως, καί ζωντανὸ παράδειγμα, σ' ὄλους τοὺς ὑπηρέτας τοῦ φρικτοῦ θυσιαστηρίου.

Στὴν ἄτονη καί ἄχαρι ζωὴ μας, πού χλιαροὶ πολλοί· κι' ἄλλοι νεκροὶ πνευματικά καί ἠθικά· κι' ἐκτὸς τούτων κακόβουλοι ἄλλοι καί ἀσυλλόγιστοι πικραίνουν, μὲ τίς ὕβρεις καί τίς ἀπαράδεκτες κατηγορίες τους, τὸν Ἱερό μας Κλῆρο, μέχρι σημείου, πού τὸν ἀπογοητεύουν καί τὸν ἀποθαρρύνουν φοβερά, στό νὰ ἐπιτελῇ τὸ μεγάλο ἐθνικοθρησκευτικό του ἔργο, νομίζω, πὼς εἶναι ἀπαραίτητο ν' ἀπολογηθῇ μὲ τὴν προβολὴ ὄλων τῶν ἀξίων ἐκπροσώπων του — κ' εἶναι, εὐτυχῶς, στρατιὰ ἀναριθμητὴ — καί νὰ ἐνισχυθῇ μὲ κάθε τρόπο. Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψι τὸ παράδειγμα, περισσότερο ἀπ' τὰ λόγια, ἐπιβάλλεται. Αὐτὸ στηρίζει ὅσους κλονίζονται. Παρηγορεῖ ὅσους ἀποκαρδιώνονται. Δείχνει τὸ δρόμο γιὰ τὴ συνέχισι τοῦ ἀγῶνος. Δίνει δύναμι γιὰ ν' ἀνέβῃ τὸν ἀνήφορο τοῦ Γολγοθᾶ τῆς ζωῆς, βαστώντας σταθερὰ τὸ βαρὺ σταυρὸ τοῦ καθήκοντος. Αὐτὸς εἶναι ὁ δικός μας κλῆρος. Καί σ' αὐτὴν τὴν ἀνηφορική, ἀλλ' ὠραία πορεία, μᾶς παρορμᾷ τὸ φωτεινὸ παράδειγμα τοῦ ἀειμνήστου Ἱερέως Γεωργίου Καλαράκη.

*

Γεννήθηκε στ' ὄμορφο καί γαλήνιο κυκλαδικὸ νησί, τὴ Σίφνο, μιὰ γλυκεῖα νύχτα τοῦ 1870. Τὸ ἴδιο 'κεῖνο βράδυ γεννήθηκε λίγο πιά πέρα 'κεῖ στὴ γειτονιά του ἕνας ἄλλος, πού ἀναδείχθηκε κόσμημα τῆς Ἐκκλησίας μας ἀτίμητο καί λαμπερό, σάν Ἱεροκλήρυκας καί Μητροπολίτης, ὁ Πολύκαρπος Συνοδινός. Λὲς κι' ἡ θεία Χάρι ἐστάλαξε στὴν καρδιά τους ἀπ' τὴν πρώτη 'κείνη στιγμή π' ἀνέπνευσαν τὸ μυροβόλο σιφνιακὸ ἀγέρι, τὴν τάσι νὰ ὀραματίζωνται ἀδιάκοπα ἀγίους πόθους κ' ἐφέσεις ἱερές, γιὰ νὰ σταθοῦν χρόνια ὀλόκληρα στὶς ἱερώτερες ἐπάλλξεις καί νὰ φωτίσουν ψυχὲς ἀπειράριθμες στό σωτήριο δρόμο τοῦ Θεοῦ.

Ἀπ' τὴ μικρὴ του, τὴν παιδικὴ ἡλικία, ὁ Γεώργιος Καλα-

ράκης ἐφλέγετο ειλικρινά στή ψυχὴ ἀπ' τὴν ἀγάπη στὴν Ἐκκλησία. Μὲ τὰ ὀλίγα γράμματα ποὺ ἔμαθε στὰ σχολεῖα τῆς Σίφνου καὶ μὲ τὸν ἔνθεο ζῆλό του ἀφιερώθηκε στὴ μελέτη τῶν ἁγίων Γραφῶν καὶ τῶν λειτουργικῶν βιβλίων τῆς Ἐκκλησίας μας, στὴν ὁποία ὑπηρετοῦσε ἀπ' τὴ θέσι τοῦ ἱεροψάλτου.

Ἡ ἀφοσίωσις του στὸν Θεόν, ὁ ἔκτακτος πλοῦτος τῆς εὐσεβείας του, ἡ ἐπιθυμία του νὰ γίνῃ «Ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου» (Ἐβρ. 7,1) ἔγιναν γνωστά στὸν Ἀρχιεπίσκοπο Σύρου Μεθόδιο, ὁ ὁποῖος τὸν παρηκολούθησε ἀπὸ κοντά, διεπίστωσε καὶ ὁ ἴδιος τὸν αὐθορμητισμό του καὶ τὸν ἐχειροτόνησε Διάκονο, στίς 14 Ἰουνίου 1891, σὲ ἡλικία μόλις εἴκοσι ἐνὸς ἐτῶν, καὶ τὸ ἐπόμενο ἔτος (1892), στίς 3 Ἰανουαρίου, τὸν ἐχειροτόνησε Ἱερέα.

Καὶ ἄρχισε, λοιπόν, τόσο νέος, τὸ τρισάγιο ἱερατικὸ ἔργο του μὲ παραδειγματικὴ σ' αὐτὸ προσήλωσι. Ἡ φλογερὴ ἀγάπη του στὸ Χριστὸ τὸν ἔκανε νάβαι πάντοτε ἀεικίνητος. Ἀκούραστος μὲ ἀπροσποίητη ἀγαθότητα ψυχῆς, μὲ βαθειὰ συναίσθησι τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς του, μὲ θερμὴ καὶ ἀκλόνητη πίστι ὑπηρετοῦσε τὸ καθῆκόν του. Ποτὲ δὲν ἄφησε οὔτε μιὰ λέξι ἀπ' ὅ,τι τὸ Τυπικὸ τῆς Ἐκκλησίας μας προβλέπει σὲ κάθε ἱερῇ ἀκολουθία. Ἦταν δὲ γνώστης βαθὺς ὄλων τῶν τυπικῶν διατάξεων. Εἶχε φωνὴ γλυκειὰ καὶ βροντερή. Ἐψαλλε μὲ πολλὴ εὐλάβεια καὶ κατάνυξι. Σὰν λειτουργὸς ἦταν ἀφάνταστα μυσταγωγικός. Καὶ διατηροῦσε τέτοια ἀπέραντη μνήμη, ποὺ τὰ περισσότερα τροπάρια τῶν Κυριακῶν καὶ ἑορτῶν τοῦ ἔτους τᾶξερε καὶ τᾶψαλλε ἀπ' ἔξω.

Θυμοῦμαι πὼς πάντα σιγὸψαλλε, μὲ ἰδιαίτερη συγκίνησι καὶ κατάνυξι, τοὺς ψαλμικοὺς στίχους: «Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων· ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχὴ μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου» (Ψαλμ. 83, 2—3). Γι' αὐτὸ συχνὰ βρισκόταν μέσα στὸ μεγαλόπρεπο μητροπολιτικὸ ναὸ τοῦ ἁγίου Σπυριδῶνος — τὴν ἐνορία του—, ποὺ τὸν εἶχε πάρα πολὺ φροντίσει γιὰ νὰ κτισθῇ καὶ νὰ ἐξωραίσθῃ. Κι' εἶχε μέσα σ' αὐτὸν ἀφήσει ὀλόκληρο τὸ εἶναι του, ὥστε πολλὰς φορὲς ἀκούσθηκε νὰ λέῃ: ποθῶ μέσα σ' αὐτὸν νὰ ἐνταφιασθῇ καὶ τὸ σκηνώματά μου. Καὶ νεκρός, λοιπόν, ἤθελε ἐκεῖ νὰ εὐρίσκεται, ὄχι μονάχα ζωντανός. Κ' εἶχε ἀπόλυτα δίκιο. Γιατί, ὁ ψαλμωδὸς στὴ συνέχεια τοῦ ὕμνου του, γράφει: Πόσο εὐτυχεῖς εἶναι αὐτοὶ ποὺ κατοικοῦν στὸν ἅγιο οἶκόν σου, ἐκεῖνοι ποὺ σὲ ὕμνουں αἰώνια, ἀκατάπαυστα. Ἀληθινά, εἶναι ἀσύγκριτα καλύτερη μιὰ μέρα στίς ἅγιες αὐλές σου παρά χίλιες μέρες ὅπουδήποτε ἄλλοῦ. Θὰ προτιμοῦσα νὰ μένω ἔξω στὴ θύρα τοῦ ναοῦ τοῦ Θεοῦ μου, παρά νὰ κατοικῶ στὰ καταγάγια τῶν ἀσεβῶν καὶ ἁμαρτωλῶν (Αὐτόθι, 11—12). Ὅλα αὐτὰ τὸν ἔκαναν νὰ δείχνῃ ἰδιαίτερη ἐπιμέλεια γιὰ νὰ διατηρῇ πεν-

τακάθαρα και περιποιημένα όλα τὰ ιερὰ παρεκκλήσια κι' εἶναι πάμπoλλα — τῆς ἐνορίας του.

Μ' αὐτὰ τὰ προσόντα και πρὸ πάντων μὲ τὴν πολλή του ἀρετὴ και ἀγιωσύνη κατώρθωσε νὰ γίνῃ γύρω του ἐπιβλητικός. Ἡ συμπεριφορά του, τὸ παράδειγμά του, ἄφηναν ζωηρὴ ἀπήχησι στὸ περιβάλλον του. Μὲ νοθεσίες ἀπλοϊκές, μὲ κηρύγματα ἀπέρριττα, πού τ'ἀγγραφε μὲ ξεχωριστὴ φροντίδα και τὰ διάβαζε στὸ ἐκκλησίασμα, μὲ τὴν ἰδιαίτερη πατρικὴ του ἀγάπη, μὲ τὸ χαμόγελο πάντα στὰ χεῖλη του, κατώρθωνε ν' ἀφοπλιζῆ ὅλους και νὰ πετυχαίῃ τὴν ὑπακοή τους στὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ.

Τέτοιος ζηλωτὴς Κληρικός, μὲ αὐταπάρνησι κ' ἐπίγνωσι τῶν ὑποχρεώσεών του, ἀποδείχθηκε και στίς δοκιμασίες του βράχος ἀμετακίνητος ὑπομονῆς. Σὲ ἡλικία τριανταπέντε χρόνων ἔχασε τὴ σύντροφο τοῦ βίου του. Κι' ἀνέλαβε μόνος του νὰ διαθρέψῃ τὰ δυὸ του ὄρφανά, χωρὶς μ' αὐτὸ νὰ παραμελήσῃ ἔστω και στὸ παραμικρὸ τὰ ἱερατικά του καθήκοντα. Κι' ὅταν σὲ λίγο συνώδευσε στὸ τάφο και τὰ δυὸ του αὐτὰ προσφιλῆ πρόσωπα, πού ἡ ἀνεξιχνίαστη βουλή τοῦ Θεοῦ τοῦ στέρησε, και μάλιστα τὴν κόρη του Μαρία ἕνα χρόνο μετὰ τὸ γάμο της, ἔκλινε εὐλαβικά τὸ κεφάλι. Καὶ εἶπε τὰ γραφικὰ λόγια: 'Ὁ Κύριος μοῦ τὰ ἔδωκε, ὁ Κύριος μοῦ τὰ πῆρε' ἄ; εἶναι εὐλογημένο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ('Ιώβ, 1,21).

Ἡ δοκιμασία του ἦταν πραγματικά μεγάλη. Ἀλλὰ κι' ἡ ὑπομονὴ του ἦταν χωρὶς ὄρια. Κανεὶς γογγυσμός. Κανένα παράπονο. «Δόξα σοι ὁ Θεός» ἦταν τὰ λόγια πού ἐψέλλιζε συχνά.

Ἐτσι πέρασε στὴν ἱερατικὴ του διακονία ἐξῆντα περίπου χρόνια. Ἀπ' τὸ 1923 ἀνέλαβε και τὰ καθήκοντα τοῦ ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Σίφνου. Τιμήθηκε μὲ τὸ ὄφεικιο τοῦ Ἀρχιμανδρίτου. Καὶ ὑπηρέτησε δέκα σχεδὸν χρόνια, σὰν ἡγούμενος, τὴν ἱερὰ Μονὴ τῆς Βρύσης.

Μέχρι τίς τελευταῖες του στιγμὲς ζοῦσε ἀθόρυβα, μὲ ὑποδειγματικὴ ταπεινοφροσύνη, μὲ μιὰ ἀνέκφραστη ἀγιωσύνη στὸ πρόσωπό του, βιβλικὴ πραγματικὰ μορφή, καλωσυνάτη, κατακτητικὴ, πού ἄφησε ἐποχὴ στὴ Σίφνο, κι' ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ της τὸν περιέβαλλαν μὲ ἀπέραντη ἀγάπη, σεβασμὸ κ' ἐκτίμησι.

Στίς 20 Μαρτίου 1950 ἔκλεισε τὰ μάτια του και παρέδωσε ἥρεμα τὴ ψυχὴ του στὸ Χριστό, πού μὲ τόση πίστι και ἀφοσίωσι ὑπηρετήσε. Δὲν ἔμεινε τότε οὔτε ἕνα μάτι ἀδάκρυτο στὸ εὐλογημένο νησί. Πέρα γιὰ πέρα ὅλοι οἱ κάτοικοὶ του προπέμψανε, μὲ ἀφατὴ συγκίνησι, τὸν πνευματικὸ του Πατέρα. Κ' ἐξακολού-

Θοῦν ἀκόμη νὰ διατηροῦν τὶς ἀγιώτερες ἀναμνήσεις γι' Αὐτόν...

*

Τέτοιους Ἱερεῖς ἔχει ἀνάγκη σήμερα ἡ Ἐκκλησία. Μὲ φλόγα ψυχῆς. Μὲ ἀνωτερότητα ζωῆς. Μὲ πνευματικὸ περιεχόμενο. Μὲ ἱερὸ ἐνθουσιασμό. Μὲ ὑπομονὴ ἀκατάβλητη. Κι' εἶναι ἀλήθεια, πὼς ἔχομε πολλοὺς τέτοιους σήμερα ἀφανεῖς Ἱερεῖς στὴν ἐπαρχία. Ἄς ἔχουν λίγη μόρφωσι. Ἐχουν ὅμως μεγάλη εὐσέβεια καὶ πίστι. Διακρίνονται γιὰ τὴν ἀρετὴ τους καὶ τὴν ἀγάπη τους. Λάμπουν ἀπ' τ' ἅγιο παράδειγμά τους. Δὲν λέω, πὼς εἶναι ἡ μόρφωσις περιττή. Χρειάζεται πάρα πολύ. Ἄν ὅμως λείπουν τὰ πρῶτα χαρίσματα, ἡ μόρφωσις αὐτὴ μόνο εἶναι ὅλως διόλου ἄχρηστη.

Ἄς πάψουν, λοιπόν, νὰ κακομεταχειρίζονται τοὺς Κληρικούς μας πολλοὶ ποῦναι ὅλως διόλου ξένοι πρὸς τὴν Ἐκκλησία, ἀνεκκλησίαστοι καὶ ἀλιβάνιστοι, κι' εἶναι μακριὰ ἀπὸ κάθε χριστιανικὴ πίστι καὶ ζωὴ, ἐν τούτοις τολμοῦν μ' ἀσέβεια καταπληκτικὴ νὰ ὑβρίζουν τὸν ἀγράμματο Ἱερέα ποὺ στέκεται ἀνύστακτος φρουρὸς στὸν προμαχῶνα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους μας. Κι' ὅλοι μας οἱ Κληρικοί, πάλι, ἄς μείνωμε σταθερὰ στὸ ὕψος ἐκεῖνο τῆς ἀξιοπρεπειᾶς καὶ τῆς τιμῆς μας. Πρέπει νὰ πληροφορησάμε τὴ διακονία μας, ὅπως θέλει καὶ ζητεῖ ἀπὸ μῶς ὁ Θεός, χωρὶς νὰ ξεχοῦμε πὼς πολλὰ ἐμπόδια θὰ συναντήσωμε καὶ πολλὰς ὕβρεις καὶ χλευασμοὺς θ' ἀκούσωμε. Εἶναι ὅμως μακάριοι ἐκεῖνοι οἱ τίμιοι καὶ ἐκλεκτοὶ Του, ποὺ θὰ ὑβρισθοῦν καὶ θὰ διαχθοῦν μὲ κάθε τρόπο γιὰ τ' ἅγιο ὄνομά Του (Ματθ. 5,11). Ἐκεῖνος θέλει τὸν Κληρικὸ ἀνεπίληπτο, προσεκτικὸ, ἐγκρατῆ, σεμνὸ, φιλόξενο, διδακτικὸ. Νὰ μὴν εἶναι μέθυσος. Οὔτε νὰ βιαιοπραγῆ. Οὔτε νὰ αἰσχροκερδῆ. Ἀλλὰ νὰ εἶναι ἐπιεικῆς, ξένος πρὸς τὶς φιλονεικίαις, ἀφιλάργυρος (Α' Τιμοθ. 3, 2—3). Γιατί, αὐτοὶ θὰ τιμηθοῦν στὸν οὐρανό. Κ' ἐκεῖ θὰ λάβουν «τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Φιλιπ. 3,14).

Ἄρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ Α. ΒΙΤΑΛΗΣ

Ἱεροκλήρουξ Νικοπόλεως-Πρεβέζης.

«Ἐγμνοῦμέν σε, Παρθένε Θεοτόκε ἀγνή, Χερουβικὸν ὄχημα, ἐξ ἧς Θεὸς ἐτέχθη» σὺ γὰρ μόνη γέγονας, πηγὴ ἀφθαρσίας, πηγάζουσα πᾶσι ζωὴν, ἀφ' ἧς ἀρνούμενοι, λάματα λαμβάνομεν».

(Ἀπὸ τὸν Ὅρθρον τῆς Δευτέρας τῆς Δ' ἐβδομάδος τῶν Νηστειῶν).

Ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ τοῦ ἱερέως

Ο ΠΟΙΜΗΝ ΚΑΙ Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ

Ὁ κάθε ὀρθόδοξος χριστιανὸς μοιάζει μὲ τὸ «δένδρον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων», γιὰ τὸ ὁποῖο μιᾶ στὸν πρῶτο του ψαλμὸ ὁ προφητὰναξ Δαυίδ. Ἡ Ἐκκλησία μας, μὲ κάθε ἐκδήλωσι τῆς ζωῆς της, δὲν κάνει τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ποτίζη τὰ τέκνα της μὲ τὰ ζωοποιὰ νάματα τοῦ θείου λόγου. Διαχέει αὐτὸν τὸν λόγο ποικιλότηροπα κι' ἀπὸ παντοῦ, ἰδίως δὲ μέσα ἀπὸ τὴ λατρεία, πού, ἀπὸ τὰ ζυμωμένα μὲ τὴ Γραφή λόγια τῶν ἀκολουθιῶν ὡς τὴν εἰκονογραφία καὶ τοὺς ἄλλους συμβολισμοὺς τῆς λειτουργικῆς ἀναπτύξεως, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μιὰ ἀνθοφορία καὶ μιὰ καρποφορία πάνω στὸ ἔδαφος τῆς Γραφῆς.

Ὁ λειτουργὸς βρίσκεται στὸ κέντρο αὐτοῦ τοῦ εὐλογημένου πνευματικοῦ ὄργανου, ἐξ αἰτίας τῆς θέσεως καὶ τοῦ ἀξιώματός του. Εἶναι ὁ πιὸ ἄμεσος δέκτης τῆς ἀποκαλύψεως καὶ τὸ κυριώτερο ὄργανο διασκορπισμοῦ της στὶς ψυχές. Τὸ ἀπ' ἄμβωνος κήρυγμα, πού βρίσκεται κι' αὐτὸ μέσα στὰ καθήκοντα τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ ἱερέως, δὲν ἀποτελεῖ παρὰ μιὰ λεπτομέρεια, δὲν εἶναι καθόλου ὁ μοναδικὸς ἄγωγὸς ἀπὸ τὸν ὁποῖον, μέσω τοῦ λειτουργοῦ, σπείρεται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ στὸ μυστικὸ χωράφι τῶν χριστιανικῶν ψυχῶν.

Γιὰ τὸν ποιμένα, λοιπόν, ἰσχύει πιὸ πολὺ ἀπὸ ὅ,τι γιὰ ὁποιοὺν δῆποτε ἄλλον ἢ ἀρχαία ἐντολή, πού βρίσκεται στὴ Γένεσι: «θα μελετᾷς τὸν νόμο μου μέρα καὶ νύχτα». Διότι ὁ ποιμὴν πρέπει νὰ εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν ἄνθρωπος τῆς Γραφῆς, ὁ πιὸ οἰκείος σ' αὐτή, ἡ ψυχὴ πού εἶναι ἀκατανόητο νὰ ζῆ καὶ ν' ἀναπνέη ἔξω ἀπὸ τὸν ζεῖδωρο ἀέρα τῆς Γραφῆς.

Αὐτὴ εἶναι ἡ πηγὴ τῶν ποιμαντικῶν του ἐμπνεύσεων, ὁ φωτεινὸς ὁδηγὸς του, ἡ κλίμαξ τῶν ψυχικῶν του ἐξάρσεων, ἡ κινητήριος δύναμις τῶν πράξεων του, ὁλόκληρος ὁ κόσμος τῶν λογισμῶν καὶ τῶν αἰσθήσεων του, ἡ οὐράνια σχολή, ὅπου παίρνει τὰ μαθήματα γιὰ τὸ πῶς πρέπει νὰ πολιτεύεται καὶ γιὰ τὸ πῶς πρέπει νὰ ζῆ, ὥστε νὰ εἶναι ἄξιος τῆς ἀπερίγραπτα ὑψηλῆς, τῆς ἀκόμη κι' ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους ἐπίζηλης ἀποστολῆς του.

Μέσα ἀπὸ τὴ λατρεία, τῆς ὁποίας εἶναι ὁ ἄξων, ὁ λειτουργὸς ἔρχεται ἀπὸ ὅλες τὶς πλευρὲς σὲ συγχρωτισμὸ μὲ τὶς ἀλήθειες τῆς Γραφῆς, πού τὰ λόγια της ἔχουν συχνὰ μιὰ ἰδιαίτερη σημασία καὶ μιὰ ξεχωριστὴ ἀκτινοβολία γι' αὐτόν, ὑφαίνοντας μὲ τὸ σύνολό τους μιὰν ἀόρατη, ἀλλὰ ἀναμφισβήτητα φωταυγῆ στολὴ τῆς ψυχῆς του.

Ὅταν, γιὰ παράδειγμα, ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκη ἀπὸ τὴν Ὠραία Πύλη τὸ Εὐαγγέλιο, τὰ ὅσα προφέρει κι' ἀπαγγέλλει, ἀπευθύνον-

ται με κάποιες αποκλειστικά ενδιαφέρουσες αποχρώσεις όχι σε κανένα άλλο χριστιανό, αλλά στον ίδιο.

Ίδου δύο σχετικά παραδείγματα από ένα σύντομο Ίερατικό Κυριακοδρόμιο, που έχουμε συνθέσει:

Εὐαγγέλιο τῆς ΙΕ' Κυριακῆς τοῦ Λουκά. — Ὁ μικρόσωμος Ζαχαῖος δὲν ἀνέβηκε στὴ συκομορέα ἀπλῶς ἀπὸ περιέργεια, γιὰ νὰ ἴδῃ τὸν Κύριο. Τὸν ἔσπρωξε ὡς ἐκεῖ πάνω χωρὶς ἄλλο καὶ κάποια διάθεοις μετανοίας. Ὁ Χριστός, διαβαίνοντας, σήκωσε τὰ μάτια του καὶ τὸν εἶδε κρεμασμένον ἀπὸ τὰ κλαδιὰ τοῦ δένδρου. Τὸν εἶδε, ὁ καρδιογνώστης, σὰν ἕνα ὄριμο καρπὸ μετανοίας, πού ἀρκοῦσε ἕνας λόγος, μιὰ πρόσκλησις, γιὰ νὰ κοπῆ καὶ νὰ πέσῃ μπροστὰ στὰ θεϊκὰ του πόδια. Καὶ τοῦ ἔκαμε αὐτὴ τὴν πρόσκλησι: «Ζαχαῖε, σπεύσας κατὰβηθι!» Τέτοιοι καρποὶ ὑπάρχουν καὶ στὸ δικό σου διάβα. Εἶναι χριστιανοί, πού ἔφταιξαν πολὺ, ἀλλὰ δὲν πωρώθηκαν. Κάποιος πόθος μετανοίας τοὺς καίει ἐσωτερικά. Εἶναι ἀνεβασμένοι στὴ συκομορέα κάποιας ψυχικῆς ἀνατάσεως καὶ μένουν στὰ κλαδιὰ τῆς σὰν καρποὶ ἔτοιμοι νὰ πέσουν καὶ στὰ δικά σου πόδια, ἀρκεῖ, περνῶντας ἀπὸ κάτω, νὰ τοὺς προσέξῃς, νὰ σταθῆς λίγο, νὰ τοὺς τινάξῃς μὲ μιὰ φράσι ἀγάπης καὶ πατρικοῦ ενδιαφέροντος. Μὲ ἕνα «σπεύσας» θὰ τοὺς τινάξῃς, μὲ ἕνα «κατὰβηθι» θὰ τοὺς καλέσῃς κοντὰ σου, δηλαδὴ κοντὰ στὸν Θεό. Μὴν ἀφήνῃς αὐτοὺς τοὺς καρποὺς νὰ μένουν στὸ ὕψος ὅπου τοὺς ἀνέβασε ἕνας ἅγιος πόθος, χωρὶς νὰ τοὺς κἀνῃς νὰ πέσουν στὸ χῶμα τῆς ἐμπρακτῆς χριστιανικῆς ζωῆς, ὅπως ἔγινε μὲ τὸν ἀρχιτελώνη, πού ἀπέδειξε ὅτι δὲν τὸν εἶχε προσέξει καὶ καλέσει ματαίως ὁ Κύριος.

Εὐαγγέλιον τῆς Κυριακῆς τῆς Σαμαρείτιδος. — Ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, ὁ Χριστός — κάθεται δίπλα στὴν πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Καὶ προσφέρει στὴ γυναῖκα, πού ἤλθε νὰ ἀντλήσῃ νερὸ ἀπὸ τὸ φρέαρ ἐκεῖνο, τὸ δικό του νερό, τὸ «ἀλλόμενον εἰς ζωὴν αἰώνιον»... Ὅπως ὁ Κύριος, ἔτσι κι' ὁ ἱερεὺς δὲν ἀπουσιάζει ἀπὸ ἐκεῖ πού οἱ χριστιανοὶ πηγαίνουν γιὰ νὰ ξεδιψάσουν τὰ χωμάτινα ενδιαφέροντά τους. Κι' ἀπαντᾷ στοὺς χαμηλοὺς των πόθους μὲ τὰ δῶρα τοῦ πνεύματος, τὰ ὁποῖα πρωτίστως διψᾷ ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ...

Εἶναι, ὅμως, ἀπαραίτητο νὰ μελετᾷ ὁ ποιμὴν τὴ Γραφὴ καὶ κατ' ἴδιαν, μὲ συστηματικότητά κι' ὄση πληρότητα τοῦ ἐπιτρέπει ἡ παιδεία πού ἔχει, ὥστε νὰ φθάσῃ στὸ σημεῖο νὰ τὴν κατέχῃ σὲ ὅλα τῆς τὰ μέρη καὶ μὲ γνῶσι ὄχι μόνο πνευματικὴ, ἀλλὰ καὶ γραμματικὴ κι' ἱστορικὴ. Πρέπει νὰ κοινωνῇ τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ ὄχι μόνο κάτω ἀπὸ τὰ εἶδη τοῦ Ἄρτου καὶ τοῦ Οἴνου, ἀλλὰ καὶ μάλιστα ἀκόμη πιὸ συχνὰ μέσα ἀπὸ τὰ φύλλα τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ἡ μελέτη αὐτὴ εἶναι ὁ ἐπιούσιος ἄρτος τῆς ἱερατικῆς ψυχῆς, ἡ καθημερινὴ τῆς τροφοδοσίᾳ ἀπὸ τὸ Κύριον καὶ ζωοποιὸν Πνεῦμα,

ὁ πιὸ βασικὸς κι' ἀπαραίτητος τρόπος ἀνανεώσεως κι' ἐνισχύσεως τῆς, ἢ πιὸ ἀναγκαῖα ἐκγύμνασις τῆς γιὰ ν' ἀντεπεξέρχεται νικηφόρα στὰ παλαισμάτα πού τὴν περιμένουν πάνω στὸ στάδιο τοῦ ποιμαντικοῦ ἀγῶνος.

Ἡ Ἀγία Γραφή δὲν εἶναι ἓνα βιβλίον ὅπως τὰ ἄλλα. Εἶναι ἡ ἴδια ἡ ζωὴ, πού μᾶς χάρισε ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Δὲν μᾶς προσπορίζει, λοιπόν, ἀπλῶς ἓνα σύνολο γνώσεων οὔτε εἶναι ἓνα σύστημα ἠθικολογίας, ἀλλὰ πέρα ἀπ' ὅλα αὐτὰ εἶναι τὸ ταμεῖο τῆς ἀθάνατης ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, στὴν ὁποία μετέχουμε μὲ τὴν πίστι, μὲ τὴν ἐλπίδα καὶ μὲ τὴν ἀγάπη.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἤξεραν ἀπλῶς τὴ Γραφή, ὅπως οἱ νομικοὶ τοῦ Ἰσραὴλ, τὸν Νόμον καὶ τοὺς Προφῆτες, δὲν ἦταν ἀποστηθιστὰί τῆς, ἀλλὰ πρὸ παντὸς τὴ ζοῦσαν. Τοὺς ἦταν ἀδύνατο νὰ διανοηθοῦν, νὰ αἰσθανθοῦν, νὰ κινηθοῦν ἔξω ἀπὸ τὶς ἀλήθειες καὶ τοὺς παλμούς τῆς Γραφῆς.

Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο πρέπει ὁ ὀρθόδοξος ποιμὴν νὰ εἶναι κάτοχος, οἰκεῖος καὶ μύστης τῆς Γραφῆς. Ὅσο ὑπολείπεται ἀπ' αὐτὸν τὸν χρυσὸ κανόνα, τόσο ἀκριβῶς λειψή θὰ εἶναι κι' ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ἀποστολῆς του.

Ἀπ' ὅλα τὰ σημεῖα τῆς, ἡ Γραφή φωτίζει κι' ἐμπνέει τὸν ποιμένα στὸ ἔργο του. Ἀπὸ παντοῦ τοῦ δίνει κελεύσματα, παρηγοριά, στήριξι, προτροπή, καθοδήγησι. Ὁ Χριστὸς, κατὰ πρῶτον, κατὰ δεῦτερον δὲ οἱ δίκαιοι, οἱ προφῆται, οἱ ἀπόστολοι, πού τὸν βίον τους περιέχει ἡ Γραφή, ἀποτελοῦν τὰ πρότυπα πού ὁ ποιμὴν ἔχει μπροστὰ στὰ μάτια του γιὰ νὰ ἐναρμονίση τὶς ἐνέργειές του καὶ τὴν καρδιά του πρὸς αὐτὸν καὶ νὰ βαδίση ἔτσι στὴ στενὴ, ἀλλὰ κι' ἔνδοξη ὁδὸ τοῦ προορισμοῦ του.

Ἐπάρχουν, ὅμως, καὶ τμήματα τῆς Γραφῆς μὲ ἰδιαίτερο ποιμαντικὸ χρῶμα, σὰν παραρτήματα τῆς μεγάλης αὐτῆς κι' οὐράνιας σχολῆς, ὅπου παρέχονται ἐξειδικευμένα μαθήματα. Ἐνα τέτοιο εἶναι οἱ λεγόμενες ποιμαντορικὲς ἐπιστολὲς τοῦ θεοῦ Παύλου, ὅπου, ἀποτεινόμενος στοὺς συνεργούς του Τιμόθεο καὶ Τίτο, τοὺς καταρτίζει μὲ ὑπέροχες ὑποθήκες, συστάσεις καὶ συμβουλὲς στὰ ἐπὶ μέρους ποιμαντικά τους καθήκοντα.

Ὅλο τὸ ὑλικὸ τῆς Ποιμαντικῆς βρίσκεται διάσπαρτο ἢ συγκεντρωμένο κατὰ ομάδες στὴν Παλαιὰ καὶ πρὸ παντὸς στὴν Καινὴ Διαθήκη κι' ἐκεῖ πρέπει, μὲ ἀμεση ἐπαφή, νὰ τὸ γνωρίση καὶ νὰ τὸ ἀφομοιώση ὁ κληρικός.

Αὐτὸ δὲν εἶναι μιὰ φροντίδα πού ἀρκεῖ νὰ γίνῃ κατὰ τὶς ἀρχὲς τῆς ἱερατικῆς σταυδιοδρομίας, ὅπως οἱ ἄλλες σπουδές. Εἶναι ἰσόβιον χρέος κι' ἀέναη πνευματικὴ ἀπόλαυσις. Ὁ Ὁριγένης γράφει κάπου, ὅτι ἡ Γραφή φωτίζει βαθμιαία καὶ κατὰ τρόπο ἀστείρευτο. Ἐνα ἐδά-

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

ΟΜΙΛΙΑ 6η

ΣΤΙΧΟΜΥΘΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Τὸ ἐκκλησίασμα κατὰ τὴν θεϊαν Λειτουργίαν.

Ἀπὸ τῆς πρώτης ὁμιλίας ἐτονίσαμεν, ὅτι κατὰ τὴν θ. λειτουργίαν ἔχει καὶ ὁ λαὸς ἀνεγνωρισμένα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας δικαιώματα. Ἐν μέσῳ δὲ ὄλων τῶν λειτουργικῶν στιγμῶν, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ λαὸς παρεμβαίνει εἰς τὴν δραματικὴν σύνθεσιν τῆς θ. λειτουργίας, προέχει ἰδιαιτέρως ἕνας ὀκτάστιχος διάλογος μεταξὺ τῶν λειτουργῶν καὶ τοῦ λαοῦ καὶ δεικνύει τὴν θέσιν τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἀπὸ λειτουργικῆς πλευρᾶς.

1. Μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως ἀρχίζει ὁ διάλογος αὐτός. Καὶ πρῶτον ὁ διάκονος ἀπευθύνει θερμὴν προτροπήν· «Στῶμεν καλῶς! στῶμεν μετὰ φόβου! πρόσχωμεν, τὴν ἁγίαν ἀναφορὰν ἐν εἰρήνῃ προσφέρειν». Πρόκειται νὰ ὑποδεχθῶμεν τὸν Βασιλέα τῶν ὄλων. Ὀφείλομεν λοιπὸν νὰ ἔχωμεν τὴν πρέπουσαν στάσιν καὶ εὐλάβειαν. Τί θὰ ἐκάναμεν, ἐὰν ἐνεφανίζόμεθα ἐνώπιον ἐπιγείου βασιλέως; Δὲν θὰ εἶχομεν προσεκτικὴν καὶ εὐλαβῆ στάσιν;

φιο, ἕνα ἀπόσπασμα, πού τὸ διεξήλαμε πολλές φορές καὶ μᾶς ἔδινε πάντα τὸν ἴδιο φωτισμό, μιὰ ἄλλη φορὰ μᾶς ἐπιφυλάσσει κάτι ἀκόμη περισσότερο, μιὰ φῶτισι, πού δὲν τὴν ὑποπτεῦσάν τόσο καιρὸ ἢ διανοιά μας.

Ἡ Γραφή, γιὰ κάθε χριστιανὸ καὶ γιὰ τὸν ποιμένα εἰδικώτερα, εἶναι ἕνα χρυσωρυχεῖο πού δὲν σῶζεται ποτέ, μιὰ σχολή ἀπ' ὅπου δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποφοιτήσῃ κανεὶς, ἕνας ὠκεανὸς πού δὲν ἐξαντλεῖται, μιὰ τροφή πού χορταίνει, ἀλλὰ δὲν φέρνει κορεσμό, ἕνα νερὸ πού ξεδιψᾷ, ἀλλὰ γίνεται ὀλοένα πιὸ λαχταριστό, πιὸ ποθητό, πιὸ ἀναγκαῖο.

Γιὰ τὸν ἱερέα, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι κάτι ἀκριβὸ καὶ τόσο ἀπαραιτήτο, ὅπως ἀκριβῶς τὸ δείχνει ὁ Δαυΐδ, λέγοντας σὲ κάποιον ἀπὸ τοὺς τελευταίους τοῦ ψαλμοῦς: «Ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρτυρίων σου ἐτέρφθην ὡς ἐπὶ παντὶ πλούτῳ. Ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου ἀδολεσχήσω καὶ κατανοήσω τὰς ὁδοὺς σου. Ἐν τοῖς δικαιώμασί σου μελετήσω, οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν λόγων σου».

Κατὰ μείζονα λόγον ὀφείλομεν νὰ σταθῶμεν εὐλαβῶς καὶ μὲ φόβον Θεοῦ κατὰ τὴν ἁγίαν αὐτὴν ὥραν. Ἄλλ' ὀφείλομεν ἀκόμη νὰ προσέξωμεν, ὥστε νὰ προσφέρωμεν τὴν ἁγίαν ἀναφορὰν (θυσίαν) μὲ εἰρήνην εἰς τὰς ψυχὰς μας, χωρὶς τὴν ἐλαχίστην ταραχὴν ἢ ἔλλειψιν ἀγάπης.

Εἰς τὴν προτροπὴν αὐτὴν τοῦ διακόνου ἀπαντᾷ ὁ λαός : « Ἐλαιον εἰρήνης, θυσίαν αἰνέσεως ». Τὸ νόημα τῆς ἀπαντήσεως αὐτῆς εἶναι τὸ ἐξῆς. Ναί! Ὁὰ προσέξωμεν νὰ προσφέρωμεν τὴν ἁγίαν ἀναφορὰν μὲ εἰρήνην. Καὶ ἄς εἶναι ἡ εἰρήνη μας αὐτὴ ὡς ἄλλη θυσία ἐλαίου· ἄς εἶναι αὐτὴ, τρόπον τινά, τὸ τιμιώτερον ἔλαιον ποῦ καίει ὡς θυσία εἰς τὴν λυχνίαν, ἐνώπιον τοῦ Κυρίου. Καί, ἀκόμη, ἡ δοξολογία μας ἄς εἶναι «θυσία αἰνέσεως». Δηλ. θὴ προσφέρωμεν εἰς τὸν Θεὸν λατρείαν πνευματικὴν, μὲ μέσα πνευματικά· ὡς ἔλαιον τὴν εἰρήνην· καὶ ὡς θυσίαν τὴν αἴνεσιν, τὴν δοξολογίαν¹. Διάφορον εἶναι τὸ νόημα, ἐάν, ὅπως λέγουν ἄλλοι ἐρμηνευταὶ τῆς θ. λειτουργίας, τὴν ἀπάντησιν τοῦ λαοῦ «ἐλεον (=ἐλεος) εἰρήνης, θυσίαν αἰνέσεως» θεωρήσωμεν μᾶλλον ὡς ἀναφερομένην εἰς τὴν «ἁγίαν ἀναφορὰν», ἐν εἶδει ἐπεξηγήσεως. Ναί, δηλ., λέγει ὁ λαός, ἡ ἁγία ἀναφορά, ἡ θυσία τοῦ Κυρίου ἔφερε τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν εἰρήνην καὶ συνδιαλλαγὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς ἀνθρώπους· καὶ εἶναι, διὰ τοῦτο, ἡ θεία Εὐχαριστία ὁ μεγαλύτερος αἶνος πρὸς τὴν θείαν ἀγάπην, πραγματικὴ θυσία αἰνέσεως καὶ δοξολογίας τοῦ Θεοῦ.

Ἄλλ' εἴτε κατὰ τὴν μίαν εἴτε κατὰ τὴν ἄλλην σημασίαν ἐρμηνεύσωμεν τὴν ἀπάντησιν τοῦ λαοῦ «ἐλαιον (ἢ ἐλεον) εἰρήνης, θυσίαν αἰνέσεως», ἡ οὐσία εἶναι ὅτι δι' αὐτῆς ὁ λαός ἀποδέχεται καὶ ὑπερθεματίζει τὴν προτροπὴν ποῦ ἤκουσε, «τὴν ἁγίαν ἀναφορὰν ἐν εἰρήνῃ προσφέρειν».

2. Ὁ ἱερεὺς κατόπιν, μιμούμενος τὸν Κύριον, ὁ Ὅποῖος «ἐπάρας τὰς χεῖρας Αὐτοῦ, εὐλόγησε» τοὺς μαθητὰς Του (Λουκ. κδ' 50), ὑψώνει τὰς χεῖρας καὶ εὐλογεῖ τὸν λαόν, λέγων, (3ην φράσιν), «ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν». Ἐπικαλεῖται τὰ τρία Πρόσωπα τῆς

1. Δὲν μεταβάλλεται οὐσιωδῶς τὸ νόημα, ἂν εἴπωμεν «ἐλεον εἰρήνης», ὅπως φέρεται εἰς ἄλλα λειτουργικὰ κείμενα, καὶ σημαίνει ὅτι προσφέρωμεν, ἐν εἶδει θυσίας, εὐσπλαγγικὴν συγχώρησιν καὶ εἰρήνευσιν πρὸς τὸν πλησίον, ἀφ' ἑνός, καὶ εὐγνώμονα δοξολογίαν πρὸς τὸν Θεόν, ἀφ' ἑτέρου.

ἀγίας Τριάδος καὶ εὐχεται εἰς τὸ ἐκκλησίασμα ἀνά μίαν δωρεὰν ἐξ ἐκάστου Προσώπου τῆς Ἀγ. Τριάδος, ἤτοι: ἀπὸ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὴν χάριν τῆς συγγνώμης διὰ τὰς ἁμαρτίας, ἥτις ἀπέρρευσε ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ Του: ἀπὸ τὸν Πατέρα τὴν ἀγάπην ἐκείνην, ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη, ὅταν παρέδιδεν εἰς θάνατον τὸν Μονογενῆ Του Υἱὸν δι' ἡμᾶς καὶ, τέλος, ἐπικαλεῖται τοῦ ἀγ. Πνεύματος τὴν κοινωσίαν, τ. ἐ. νὰ γίνουσι οἱ πιστοὶ μέτοχοι καὶ κοινωνοὶ τῶν δωρεῶν τοῦ ἀγ. Πνεύματος, τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς ἁγιαστικῆς δυνάμεως Αὐτοῦ.

Ἡ εὐλογία αὕτη εἶναι ἀποστολική καὶ ἀναφέρεται εἰς τὴν Β' ἐπιστολὴν τοῦ Ἀπ. Παύλου πρὸς Κορινθίους (γ' 13). Ἀπευθύνεται δὲ ἐπικαίρως, κατὰ τὴν ἐναρξίν τῆς ἀγίας ἀναφορᾶς, ἐφ' ὅσον καὶ αἱ τρεῖς δωρεαί, τὰς ὁποίας ἀναφέρει, ἔχουσι, ὡς εἶπομεν, ἄμεσον σχέσιν μετὰ τὴν θυσίαν τοῦ Κυρίου. Ὁ λαὸς τώρα δὲν θὰ ἀπαντήσῃ ἀπλῶς, ἀλλὰ θὰ ἀνταποδώσῃ, (εἰς τὴν φράσιν), τὴν εὐχὴν εἰς τὸν ἱερέα, λέγων «καὶ μετὰ τοῦ πνεύματος σου», δηλ. ἀντεύχομαι καὶ διὰ σὲ τὰ ὅμοια, τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Εἶναι ἀξιοπρόσεκτος αὕτη ἡ ἀνταπόδοσις εὐχῶν πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ δὴ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τῆς ὑψίστης διακονίας του, ὥστε, περιβεβλημένος οὗτος καὶ μετὰ τὰς εὐχὰς τοῦ ἐκκλησιάσματος, νὰ παραστῇ εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον.

«Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν», ἔλεγεν ὁ Ἀπ. Παῦλος, ζητῶν τὰς προσευχὰς τῶν χριστιανῶν (Ἐβρ. γ' 18). Ἀρμοδίως δὲ ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου, συμμετέχων εἰς τὴν θ. λειτουργίαν, προσεύχεται, καθ' ὃ ἔχει καθῆκον καὶ δικαίωμα, ὑπὲρ τοῦ προσκομίζοντος τὰ τίμια καὶ ἅγια δῶρα.

3. Αἱ ἐπακολουθοῦσαι προτροπαὶ καὶ ἀπαντήσεις συνεχίζονται μετὰ τὴν αὐτὴν ἀμοιβαιότητα. «Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας!» λέγει, (Ἦον), ὁ ἱερεὺς, διὰ νὰ τονίσῃ, ὅτι τίποτε τὸ γήινον, τὸ εὐτελές, τὸ μάταιον, τὸ ὑλικόν, τὸ βιωτικόν, δὲν ἔχει θέσιν κατὰ τὴν ἁγιωτάτην αὐτὴν ὥραν, ἀλλ' ὀφείλουσι οἱ πάντες νὰ ἔχουσι ὀλόψυχον στροφὴν πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὸν Θεὸν καὶ μόνον, ὥστε μετὰ τὸν προσήκοντα αὐτὸν προσανατολισμὸν τῶν καρδιῶν νὰ ὑπαντήσωμεν τὸν Βασιλέα τῶν ὧλων.

Ἔτοιμος δὲ καὶ προδιατεθειμένος ἤδη ὁ λαὸς ἀπαντᾷ, (Ἦον), «ἔχωμεν πρὸς τὸν Κύριον» ἐστραμμένας τὰς καρδίας. Αὕτη δὲ ἡ ἐτοιμότης, ἵνα ἔχωμεν πρὸς τὸν Κύριον ὀλόψυχον στροφὴν, δὲν ἐπιτυγχάνεται ἀπλῶς διὰ τῆς προτροπῆς (πόσοι ἀκούουσι τὰς εὐχὰς καὶ προτροπὰς τῆς θ. λειτουργίας καὶ δὲν κα-

τορθώνουν να ἔχουν αὐτὴν τὴν πρὸς τὰ ἄνω στροφὴν τῆς καρδίας!), ἀλλὰ προϋποθέτει προσπάθειαν καὶ ἀσκησιν ἀδιάλειπτον καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ὥρας τῆς ζωῆς, κατὰ τὰς ὁποίας χρησιμώτατον εἶναι νὰ σκεπτόμεθα τὸν Θεὸν καὶ τὸν νόμον Του καὶ νὰ μὴ εἴμεθα προσηλωμένοι διαρκῶς πρὸς τὰ κάτω, πρὸς τὰ μάταια καὶ τὰ ἁμαρτωλὰ πολλάκις. Πάντως, ἐπὶ τῇ διαβεβαιώσει τοῦ λαοῦ, ὅτι «ἔχομεν πρὸς τὸν Κύριον» τὸν νοῦν καὶ τὰς καρδίας, δίδεται, (7ον), ὑπὸ τοῦ ἱερέως τὸ σύνθημα τῆς εὐχαριστίας· «εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ» δι' ὅλας τὰς δουρὰς καὶ εὐεργεσίας τοῦ πρὸ παντὸς δὲ ἅς «εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ» διὰ τῆς κατ' ἐξοχὴν θείας Εὐχαριστίας, ἥτις εἶναι ἡ πλέον εὐάρεστος εἰς Αὐτὸν εὐχαριστία καὶ λατρεία.

Καὶ ὁ λαός, (8ον), ὁμολογεῖ ὅτι εἶναι «ἀξιον καὶ δικαιον» καὶ πρέπον καὶ ἐπιβεβλημένον, νὰ ἀναπέμφωμεν εἰς τὸν Κύριον πᾶσαν εὐχαριστίαν, «πάντων ἕνεκα», καὶ τὴν εἰδικωτέραν ταύτην εὐχαριστίαν τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς.

Ἐδῶ τελειώνει ὁ ὀκτάστιχος αὐτὸς διάλογος, ὁ ὁποῖος δεικνύει τὴν λειτουργικὴν θέσιν τοῦ ἐκκλησιασματος.

Εἶπε βεβαίως ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ Ἁπ. Πέτρου, ὅτι ὅλοι οἱ χριστιανοὶ εἶναι «βασιλεῖον ἱεράτευμα» (Ἀ' Πέτρ. β' 4, 9)· ὄχι ὁμῶς μὲ τὴν ἔννοιαν, ὅτι ἔχουν ὅλοι ἱερωσύνην, ὁμοίαν πρὸς ἐκείνην, ἡ ὁποία μεταδίδεται δι' εἰδικοῦ μυστηρίου, διὰ τῆς χειροτονίας· ἀλλὰ μὲ τὴν ἔννοιαν, ὅτι κάθε πιστὸς (καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκα) ἱερατεύει εἰς ἄλλο θυσιαστήριον, ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, διὰ νὰ προσφέρῃ τὸν ἑαυτόν του «θυσίαν ζῶσαν» (ὅπως ἔλεγεν ὁ Ἁπ. Παῦλος) εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ἡμῶν» (Ρωμ. ιβ' 1). Ἀσφαλῶς δὲ ὁ χριστιανός, ὅστις θυσιάζει, ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ χριστιανικοῦ καθήκοντος, ὅ,τι ἁμαρτωλὸν τοῦ ζητεῖ ὁ «παλαιὸς ἄνθρωπος», καὶ εἶναι ἔτοιμος εἰς «ζώσας θυσίας» διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, ἐπιτελεῖ τοιοῦτοτρόπως ἱερουργίαν· ἐνεργεῖ οὕτως ὡς βασιλεῖον ἱεράτευμα· καὶ ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις αὐτάς, δύναται νὰ ἔχη τὴν ὡς ἄνω θέσιν κατὰ τὴν θ. λειτουργίαν.

Εἶθε πράγματι, ὑπὸ τοιαύτας προϋποθέσεις, νὰ εἶναι ἡ λατρεία ἡμῶν κατὰ πάντα «εὐάρεστος τῷ Θεῷ».

Ἄρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΒΑΛΛΗΝΔΡΑΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχ. ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Α Λ Λ Η Λ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Παρακαλούνται οἱ ἀπευθυνόμενοι εἰς τὸν « Ἐφημέριον » διὰ ζητήματα συνταξιοδοτικὰ, ὅπως σημειοῦν ἀπαραιτήτως εἰς τὴν ἐπιστολὴν τῶν τὸ ἔτος γεννήσεως, τὸ ἔτος χειροτονίας καὶ τὴν μισθολογικὴν κατηγορίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν.

Ὅσοι ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν ἐπιθυμοῦν νὰ μὴ γίνεσθαι ἢ ἀπάντησις εἰς τὸ ὄνομά των, δύνανται νὰ χρησιμοποιοῦν ψευδώνυμον διὰ τὴν ἀπάντησιν, ἀρκεῖ εἰς τὴν ἐπιστολὴν των νὰ ἀναγράφεται τὸ ὀνοματεπώνυμόν των. Εἰς ἀνωνύμου ἐπιστολὰς δὲν ἀπαντῶμεν.

Λί δε σ. Δημήτριον Ἀναστασᾶκον, Ἄγ. Ἰωάννην Μονεμβασίας. Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γνωρίζωμεν τὸ ἔτος τῆς γεννήσεώς σας διὰ νὰ καθορίσωμεν τὸ ποσὸν τῆς συντάξεώς σας. Διὰ νὰ λάβετε σύνταξιν λόγῳ ὑγείας ἔχετε τὰ ἀπαιτούμενα συντάξιμα ἔτη. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν πρέπει νὰ ἐκδοθῇ ἑνόρκος βεβαίωσις δύο ἰατρῶν ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου, διοριζομένων ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου σας, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ βεβαιούται ὅτι λόγῳ ἀσθενείας εἴσθε ἀνίκανος πρὸς ἐπιτέλειαν τῶν ἐφημεριακῶν σας καθηκόντων. Ἀφοῦ ἐκδοθῇ τὸ ἐν λόγῳ πιστοποιητικὸν νὰ ὑποβάλλετε αἴτησιν πρὸς τὸ Τ. Α. Κ. Ε., μέσῳ τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς σας, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἐπισυνάψετε καὶ τὰ ἐξῆς δικαιολογητικά: α) Ἐπίσημον ἀντίγραφον τῆς ἐνόρκου βεβαίωσεως τῶν ἰατρῶν, β) Ἀπολυτήριον γράμμα τοῦ Μητροπολίτου, γ) Πιστοποιητικὸν τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος περὶ τῆς ἡλικίας σας καὶ τῆς οἰκογενειακῆς σας καταστάσεως, δ) τὸ ἀτομικὸν βιβλίον ὑπηρεσιακῶν μεταβολῶν συμπληρωμένον καὶ θεωρημένον ὑπὸ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, ε) Βεβαίωσιν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς σας, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἐμφανηται ἡ χρονολογία χειροτονίας καὶ ἀρχικοῦ διορισμοῦ, αἱ μεταθέσεις εἰς ἄλλας ἐνορίας κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν, ἡ διάρκεια ὑπηρεσίας εἰς ἐκάστην ἐνοσίαν, μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐξόδου σας ἐκ τῆς ὑπηρεσίας. Ἐὰν ἐπιθυμῆτε νὰ πληροφορηθῆτε τὸ ποσὸν τῆς συντάξεώς σας γράψατέ μας τὸ ἔτος γεννήσεώς σας.

Λί δε σ. Α. Δ. Χρ. Δύνασθε νὰ ἐξαγοράσετε τὴν ἐφημεριακὴν σας ὑπηρεσίαν τῶν ἐτῶν 1926 μέχρι 1930. Πρὸς τοῦτο θὰ καταβάλετε δι' ἕκαστον μῆνα ἐξαγοραζομένης προϋπηρεσίας 5% ἐκ τῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν, τὰς ὁποίας λαμβάνετε σήμερον. Πλὴν τῆς αἰτήσεως θὰ πρέπει νὰ ὑποβάλλετε καὶ τὰ ἐξῆς δικαιολογητικά: α) Βεβαίωσιν τῆς ποιοσταμένης ἀρχῆς (Ἱ. Μητροπόλεως), ὅτι ἡ πρὸς ἀναγνώρισιν ἐφημεσιακῆ ὑπηρεσίας προσεφέρθη πράγματι ὑπὸ τοῦ αἰτούντος, βεβαιουμένου συγχρόνως κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν εἰς ποῖον Ἱ. Ναὸν καὶ ἐνορίαν προσεφέρθη καὶ ὅτι ὁ χρόνος καθ' ὃν προσεφέρθη αὕτη, δὲν ἐχρησίμευσεν πρὸς συνταξιοδοτίσιν παρ' ἄλλης ἀρχῆς. — Κ Ὑ ρ ι ο ν Ἀ ν τ ῶ ν ι ο ν Κ α π α ρ ὶ ο ν. Θεσσαλονίκην. Ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 20 φύλλον τοῦ « Ἐφημερίου » τοῦ παρελθόντος ἔτους. — Ἀ κ ρ ί τ η ν Π.

Ὅπως καταλαβαίνετε, ὑπάρχουν πολλαὶ αἰτήσεις διὰ προικοδότησιν, ἕναντι τοῦ σχετικοῦ κεφαλαίου, τὸ ὁποῖον δωρεῖται κατὰ μῆνα ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος. Τηρεῖται λοιπὸν σειρὰ προτεραιότητος εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν αἰτήσεων. Τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά εἶναι τὰ ἐξῆς: 1) Αἴτησις. 2) Βεβαίωσις τοῦ Μητροπολίτου περὶ τῆς ἀπορίας τοῦ αἰτούντος Ἐφημερίου καὶ τοῦ ἐναρέτου καὶ τῆς χρηστότητος τῆς νυμφευθείσης θυγατρὸς του. 3)

Βεβαίως τοῦ προέδρου τῆς Κοινότητος, ἐμφαίνουσιν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνο-
ριῶν, τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων τῆς ἐνορίας καὶ ἐὰν ἡ νυμφευθεῖσα θυγάτηρ
εἰργάζετο πρὸ τοῦ γάμου τῆς καὶ ἐὰν ἐξακολουθῆ νὰ ἐργάζεται μετὰ τὸν
γάμον των. 4) Ἀντίγραφον ληξιαρχικῆς πράξεως τελέσεως τοῦ γάμου τῆς
θυγατρὸς τοῦ Ἐφημερίου. Ὡσαύτως, κατ' ἀπόφασιν τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ
Τ.Α.Κ.Ε., προϋπὸθεσις τῆς χορηγήσεως τοῦ ἐπιδόματος εἶναι ἡ ὑπηρεσία τοῦ
αἰτούντος Ἐφημερίου εἰς ἐνορίαν κάτω τῶν 600 κατοίκων. — Π ρ ω τ ο -
π ρ ε σ β ῦ τ ε ρ ο ν Ἀ ρ. Κ. Ἐὰν ἐξέλθετε τῆς ὑπηρεσίας εἰς τὸ τέλος
τοῦ 1961 θὰ λάβετε πλήρη σύνταξιν. Ὑπολογιζομένων βεβαίως καὶ τῶν ἐτῶν,
τὰ ὅποια ἔχετε ἐξαγοράσει. Μετὰ τὸ 1961, δεδομένου ὅτι θὰ ἔχετε συμπληρώσει
τὸ 75ον ἔτος τῆς ἡλικίας σας, ἡ παραμονὴ σας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν δὲν θὰ
ἐπαυξήσῃ τὴν σύνταξίν σας, δεδομένου μάλιστα ὅτι αὕτη, θὰ ἔχη ἀνέλθει
εἰς τὸ ἀνώτατον ὄριόν τῆς. Θὰ ἀυξήθῃ ὅμως τὸ ἐφ' ἅπαξ βοήθημα. Ὁ τόκος
τοῦ δανείου ἀνέρχεται εἰς 7%. Ἦδη ὀφείλετε εἰσέτι 9 δόσεις. Κατάλογοι τῶν
ζητουμένων δικαιολογητικῶν ἔχει δημοσιευθῆ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 19 τεύχος τοῦ
(Ἐφημερίου) τοῦ ἔτους 1957. — Ἐ φ η μ ἔ ρ ι ο ν Θε σ σ α λ ί α ς. Ἡ
σύνταξίς σας θὰ ἀνέβῃ εἰς τὰς 800 περίπου δραχμὰς μηνιαίας, τὸ δὲ ἐφ'
ἅπαξ εἰς τὰς 12.000 περίπου. Περί τῆς κροικοδοτήσεως γράφομεν ἀνωτέρω.
Διὰ τὸ ζήτημα τῆς μεταθέσεως ἀρμόδιος εἶναι ὁ Μητροπολίτης σας κατὰ
πρῶτον. Βεβαίως πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἡ συγκατάθεσις τοῦ Μητροπολίτου
εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν, τοῦ ὁποίου ἐπιθυμεῖτε νὰ ὑπηρετήσετε. Ἡ ἐντοπιότης,
κατ' ἀρχὴν οὔτε κώλυμα δημιουργεῖ, οὔτε δικαίωμα προτιμήσεως παρέχει.—
Αἰ δ ε σ. π. Χ α ρ ἄ λ α μ π ο ν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τοὺς καλοὺς σας
λόγους. Εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ἐνεγράφητε, τῇ ἐνεργείᾳ τῆς Ἱ.
Μητροπόλεώς σας. Δυστυχῶς ἐπίδομα τοκετοῦ δὲν προβλέπεται ὑπὸ τοῦ
Κανονισμοῦ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. Ἡ Ὑπουργικὴ ἀπόφασις, τὴν ὁποίαν ἐπικαλεῖσθε
ἔχει καταργηθῆ. Καταβάλλονται προσπάθειαι διὰ τὴν τακτοποίησιν τοῦ ζητή-
ματος. Τὸ δάνειον (μέχρι 5.000 δραχμῶν) χορηγεῖται διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους:
Διὰ προικодότησιν θυγατρὸς, δι' ἐξοδα τοκετοῦ τῆς συζύγου τοῦ ἡσφαλισμέ-
μου, δι' ἀσθένειαν, διὰ λουτροθεραπείαν, δι' ἀναπόφευκτον ἐπισκευὴν οἰκίας
ἢ δι' ἔξωσιν ἐκ μεμισθωμένης οἰκίας. Ὑμεῖς δύνασθε νὰ ἐπικαλεσθῆτε
ὡς λόγον τὰ ἐξοδα τοκετοῦ τῆς συζύγου σας.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ὑψηλοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθη-
νῶν, Ὁ ἀσματικὸς πλοῦτος τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς.—Πρωτοσ. Χρυσό-
στόμου Γιαλούρη, Ψυχῆς ἁρμονία.—Χ., Ἀδελφικά Γράματα.—Ἀποσπά-
σματα ἀπὸ τὴν «Φιλόθεον Ἀδολεσχίαν» τοῦ Εὐγενίου Βούλγαρη (Μετάφρ.
Θεοδ. Σπεράντσα).—Βασ. Ἡλιάδης, Ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ—Δι-
πλῆ ἡ σημασία διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος. Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Εὐερ-
γετινὸν» (Μετάφρασις Ἀνθίμου Θεολογίτου).—Συμῶν τοῦ Νέου Θεο-
λόγου, Λόγοι (Μετάφρ. Φ. Κόντογλου).—Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βι-
τάλη, Φωτεινὸς λειτουργὸς τῆς Ἐκκλησίας.—Ἀκύλα, Ὁ ποιμὴν καὶ
ἡ Ἁγία Γραφή.—Ἀρχιμ. Νικολδήμου Βαλληνδρά, Λειτουργικά Κηρύγ-
ματα—Ὀμιλία β' εἰς τὴν Θ. Λειτουργίαν.—Ἀλληλογραφία.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἰαίου 1. Τηλ. 70734